

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 1

14 Ocak 2014 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.02

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevede BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

----0----

BAŞKAN - Hoş geldiniz.

Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 1'inci Toplantımızı açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Sizlere tekrar hoş geldiniz diyorum.

Bugünün gündemini dünkü toplantımızda sizlerle konuşmuştuk, birlikte belirlemiştik.

Bugünkü gündemde Komisyonun çalışma programı taslağının belirlenmesi, çalışma gün ve saatlerimizin kararlaştırılması, Komisyonunda dinlenecek kamu kurumları, STK'lar, sendikalar, meslek örgütleri, üniversiteler ile diğer ilgili kişilerin tespit edilmesi, yurt içi çalışma ziyaretlerinin tarihlerinin belirlenmesi, muhtemel yurt dışı çalışma ziyareti üzerinde bir değerlendirme ve Komisyonumuzda görevlendirilecek uzman ve danışmanların değerlendirilmesi konularını görüşeceğiz.

Sizlerin önünüze uzmanlar tarafından hazırlanan dosyalar kondu. Bu dosyaların içerisinde, birincisi, çağırılması öngörülen kurumların bir taslak çalışması var, oradan izleyebilirsiniz; Komisyon üyelerimiz hakkında bir bilgilendirme var, kimlerin üye oldukları ve Parlamento içindeki odalarıyla ilgili bir bilgilendirme var. Ve çalışma planını hazırlamamız için bir form gelecek, bir taslak gelecek, onun da birlikte tartışıp belirleyeceğiz.

Çok değerli üyeler, benim sizlerden ricam, seçim ve Parlatentonun tatile girme takvimi göz önüne alınırsa Komisyonumuzun çalışma süresinin -dün de belirttik- biraz sıkışık olacağı görülüyor. Bizim biraz daha yoğun, hızlı hareket etmemiz gerekiyor.

Bu Parlamento çatısı altındaki bütün milletvekillerimizin de gayet iyi bildiği gibi, kadına karşı şiddet daha önce de defalarca konuşuldu komisyonlarda, bununla ilgili araştırmalar yapıldı, çalışmalar yapıldı. O anlamda, ben diyorum ki tekrara düşmeyelim. Öncelikle o raporlara, o çalışmalara çok vâkıf olan arkadaşlarımız var. Onların da desteğiyle tekrara düşmemek için biz hakikaten bu konunun muhatabı olan kamu kurumlarını, sivil toplum kuruluşlarını, üniversiteleri ve kişileri davet edelim. Burada da biraz yoğun çalışarak öncelikle şiddetin evrensel tanımı dışında getireceğimiz bir özgün tanımı var mı, ona bakarız. Ondaki sonraki aşamada kendi ülkemizde kadına karşı şiddetin boyutlarının geldiğimiz noktada saptanmasına bir birlikte bakarız. Ondaki sonra da Komisyon olarak bu şiddetin azaltılması ve yok edilmesine dair çözüm önerilerimizi inşallah birlikte tartışacağız ve bu rapora koyacağız.

Şimdi, şu ana kadarki gündemle ilgili söz almak isteyen var mı?

Herhangi bir madde ilave etmek isteyen var mı? Yoksa direkt olarak hemen çalışmaya geçelim mi?

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Uzmanlar bir çizelge hazırlıyor...

BAŞKAN – Çizelge çıkışı almıyor.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Eğer o şeyse onun üzerinden bakalım Sayın Başkanım. Burada bir taslak verilmiş.

İsterseniz söz alayım.

BAŞKAN – Memnun olurum, buyurunuz Murat Bey.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyesi arkadaşlarım; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, biraz önce de arz ettiğiniz gibi, burada yöntem olarak öncelikle daha önceki çalışmalardan -yani bilgilendirme noktasında- bir bilgilendirme yaptıktan sonra, yani Komisyon burada bir altyapıyı tekrar oluşturduktan sonra, gerek STK'lardan gerekse devletimizin kurumlarından, üniversitelerden bu bilgilendirmeyi de aynı şekilde tedarik ettikten sonra daha çok sahada da -yani cezaevlerinde, adliyelerde, aile mahkemelerinde, çünkü şiddetin nihai olarak oluştuğunu fark ettiğimiz yerler buralar, yani, belki aile içerisinde şiddet meydana geliyor ama bu dışarıya yansımıyor- buralarda da derinlemesine araştırma yapıp belki de -biraz önce söylediğiniz gibi- şiddetin bize ait, bizim örf ve adetlerimizdeki yerinin de tam olarak ne olduğunu veya olması gerektiğini burada -bu bir fırsat- tekrar tanımlamamız ve bunu bir öz eleştiri ya da bir tespit olarak ortaya koymamız lazım. Bunu yaparken de, işte, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın çalışmaları var, kurmuş olduğu evler var, cezaevlerinde şiddet nedeniyle orada bulunanlar var, mağdurları var dosyalarda ve aile mahkemelerinde şiddetin sonucu olarak yaşananlar var, hayat hikâyeleri var, bunların hepsinden istifade etmek gerektiğini düşünüyorum. Yani,

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 2

kronolojik olarak, sıralama olarak baktığımızda önce bir altyapı bilgilenmesinin burada olabildiğince hazırlanmasından sonra hızlıca sahaya çıkmamız gerektiğine inanıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum, katılıyorum. Şöyle bir kolaylık da yapabiliriz uzmanlarımızın davet yazılarını bir an önce yazabilmeleri bakımından: Şimdi, burada öngörülen bir taslak var ya yani çok kabaca bir taslak, buna aklımıza gelen, burada dinlenmesinde fayda umduğunuz kurum ve kişileri de yazarsanız belki bu toplantı sonunda hemen onları toplarız ve uzmanlarımız şimdiden onlarla görüşmeleri ve randevuları yapmaya başlarlar. Çünkü bizim ocakta on beş günümüz var, bir şubat ayımız var, bir de biraz mart ayımız görünüyor ki martın da büyük bir kısmı rapor yazımıyla ve rapor üzerindeki çalışmalarla geçeceği için o anlamda biz zamanı bu şekilde kullanalım.

Ben sizden rica ediyorum: Bu, dediğim gibi, çok kabaca bir taslak yani yol gösterici olması bakımından. Lütfen buraya hiçbir sınırlama getirmeden kurum –sadece kurum da olur- herhangi bir kamu kurumu, bakanlık, sivil toplum örgütü, üniversite, artı direkt kişi de olabilir yani hiçbir kurumda yer almayan ama bu konunun uzmanı olduğunu düşündüğümüz kişileri de yazabiliriz.

Evet, bu konuda söz almak isteyen arkadaşlarımız var. Ben sırasıyla söz veriyorum.

Buyurunuz Sayın Vural Kavuncu.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; bu takvim içerisinde belki spesifik, bu konuyla ilgilenen bazı uzmanların da önerileri olabilir. Üsküdar Üniversitesi Rektörü Profesör Doktor Nevzat Tarhan'ın toplumsal şiddet ve kadın psikolojisi üstünde derinlemesine yaptığı çalışmalar ve yayınları, eserleri var. Ben bu noktadaki gözlemlerinden yararlanabileceğimizi düşünüyorum, dolayısıyla önerdiğim isimlerden biridir efendim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Sevde Bayazıt Kaçar, buyurunuz.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Sağ olun Başkanım.

Ben şiddeti artırması ve görünürlüğüne artması nedeniyle medyanın, RTÜK'ün ve TV yapımcılarımızın mutlaka olması gerektiğini düşünüyorum çünkü hem alevlendirebilir hem söndürebilir bunlar.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Buyurunuz Sayın İsmet Uçma.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; ben de çok teşekkür ediyorum.

Çalışma takvim periyodumuz çok kısa gözüküyor. Evet, bunu şunun için söylüyorum: Şimdi, bizim Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızda, üniversitelerimizde, kadına dair kurum ve kuruluşlarımızda, STK'larımızda bu konuyla ilgili hem alan araştırmaları var hem yığınlarca yapılmış tez var ve üstelik de paneller var, uluslararası toplantılar var, dolayısıyla, bütün bunlardan yararlanmak mümkün. Bir alt komisyon bunları bir hızlıca tararsa -ki zaten dokümanları da arkadaşlar bize getireceklerdir, vereceklerdir- bununla zaman kaybetmek yerine sorunun arka planına inip bizim mevcut durumların dışında daha özel, özgün ve filozofisi olan toplumsal bu sorunları çözmeye yönelik neler yapıp katabileceğimizi konuşmamızın ve o konuda çalışma yapmamızın daha yararlı olacağını düşünüyorum.

Örneğin, ilk insan yeryüzüne aile olarak gönderilmiştir. Şiddetlerin önlenmesi –şiddet çok çeşitli çünkü- bakımından aile kurumunu güçlendirme, destekleme ve daha ileriye taşıma konusunda neler yapılabileceğinin öncelikli olarak gündeme alınmasını teklif ediyorum.

İkinci planda da, yani, aile kurumunun yanında, bu temelde toplumsal gelişmişlikle doğru orantılı bir şey. Yani, 15 milyonluk şehirlerimizde yaşayanların aşağı yukarı yüzde 70-80'i hâlâ o eski alışkanlıklarıyla geliyorlar. Ne kalıp yargılarda sıkıştırılmış fanatik anlayışlarla ve ne de lakaydi liberal anlayışlarla toplumsal bir sorun ve yara olan bu hususu ve buna mümasil konuları çözmeye imkânımız yoktur diye düşünüyorum. O hâlde, biz de zaten toplumu hayata dair bütün alanlarda geliştirdikçe, eğitim seviyesini yükselttikçe, ekonomik düzeylerini yükselttikçe bu süreçlerin de azalacağını, düşeceğini düşünüyorum. Çünkü ben araştırmaların bir kısmına baktım Başkanım, uluslararası mukayeselerden bizde il il yapılan mukayeselere kadar, çok yeni çalışmalar bunlar. Dolayısıyla, bunlar varken yeniden bir dinleme konusuna ya da yeni raporlara zaman ayırmanın bu süreç bakımından çok elverişli olmayacağını düşünüyorum ama illa bir isim de vermek gerekiyorsa ben Profesör Doktor Hüseyin Hatemi'nin dinlenmesi gerektiğini öneriyorum. Böyle yüzlerce insan olur ama bunların zaten panellerde falan konuşmaları, bu konuya bakış açıları da ortadadır.

Eğer biz toplumu geliştirebilirsek –ki bizim yapmaya çalıştığımız da bu- ve aileyi güçlü hâle getirebilirsek öyle zannediyorum bu sorunun çözümüne büyük katkı vermiş oluruz. Ama iki hususun altını çiziyorum: Bu ne lakaydi liberal, aydınlanmacı bir anlayışla çözülebilir ne de kalıp yargılarda sıkıştırılmış fanatik anlayışlarla çözülebilir. Bir üçüncü göze, bir üçüncü yola, bir üçüncü anlayışa hep birlikte katkı vermeyi diliyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Nurcan Hanım, buyurun.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyoruz.

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 3

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin burada listede olmadığını, hani, ŞÖNİM olarak... Yanlış mı gördüm, onu size teyit ettirmek istedim. Onların olması gerektiğini -yani, kısıtlı illerde var, belki 14-15 ilde var ama- oradaki merkezlerin merkez müdürlerinin, oradaki barodan görevlendirilmiş avukat, hemşire, kolluk kuvvetinden gelecek arkadaşların da katkı sağlayabileceğini düşünüyorum, bir.

İkincisi: Bir de arazide, özellikle varoşlarda yani haklarını bilmeyen, gerekli yerlere ulaşamayan yerlerde en çok Kur'an kurslarına giden kadınların birtakım sorunlarını oradaki vaizlere, oradaki Kur'an kursu öğretmenlerine, hocalarına anlattığını biliyorum. Oradaki arkadaşlarımızın da bize "Ya, bize bir psikolog gönderin. Biz bunlarda yeterli bilgi, yeterli donanımda değiliz. Biz o insanlarla irtibat kurma noktasında biraz sıkıntı yaşıyoruz." dediklerini hatırlıyorum. Onların da bire bir temas ettikleri alan, yani, birçok kuruma gidmeden, devletin birçok kurumuna gidmeden orada sadece psikolog gibi oradaki kadınlarla konuşuyorlar. Belki oranın da Diyanete bağlı, orada görevli olan hanımların da ortak bir yorumları, katkıları güzel olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; şimdi, bu Komisyonunda dinlenmesi gerekenler veyahut da uzmanlar listesinde Millî Eğitim Bakanlığı yer almamış. Millî Eğitim Bakanlığı bu işin temel merkezlerinden birisi, oradan da bir yetkilinin mutlaka bulunmasında fayda görüyorum çünkü konunun temellerine inilmeli, günlük palyatif kararlarla geçiştirilmemeli.

Okullarda "rehberlik uzmanları" adı altında görevliler çok az sayıda bulunmasına karşın psikologların mutlaka okullarda bulunması gerekiyor çünkü aile içinde şiddetle karşılaşan çocuk zaman içerisinde bunu sanki bir hayat tarzı gibi görüp kendi hayatında da uygulamaya koyuluyor. Okul döneminde derdini anlatabileceği bir makamın, bir yerin olması gerekiyor. Ben Millî Eğitim Bakanlığına bu anlamda Türkiye'de öğretmen evleri gibi öğrenci evlerinin açılmasını, oralarda bir rehberin bulunmasını, çocukların okul dışında yanlış yerlere gitmelerinin önlenerek belirli bir disiplin çerçevesi içerisinde gözlenebileceği, dertlerini anlatabileceği, çözümlerinin olabileceği -yani ne kahve gibi ne de okul gibi, ikisi arasında- bir tatlı disiplin içerisinde, ağabey-kardeş çerçevesi içerisinde sorunlarını anlatabileceği ortamların oluşmasını... Bu düşünceler önleme adına, gelecek adına ancak mevcut, hâlihazırda Türkiye'de vahim noktada vakalarla karşılaşılıyor. Tabii ki, kadınlarımızın, erkeklerimizin kişisel haklarını aramaları, hak arama yollarının bilinmesi, emniyet tedbirlerinin zamanında acilen alınması gibi tedbirler gerekiyor.

Ben bir öğretmenin, bayan öğretmenin, eşinden şiddet gören öğretmenin kaymakamlık tarafından koruma altına alındığı hâlde yine şiddete devam edildiğini, kadının intihara teşebbüs ettiğini Millî Eğitim Bakanı ve kadından sorumlu bakanla görüşerek bulunduğu yerden başka yere tayinini istememe rağmen bunu başaramadım. Böylesine bürokraside de birtakım en azından -aileler ayrılmış ama ayrıldıktan sonra eşini bırakmıyor, gidiyor, takip ediyor ve vahim sonuçlar meydana geliyor- bunu önleyecek kanuni tedbirlerin de alınabileceğini -Adalet Bakanlığı yetkilileri kurulmuş- bunların ivedilikle ve bir yaptırım uygulanarak caydırıcı olacağını düşünüyorum

Yeri geldiğinde tekrar söz alırım. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Kerim Yıldız, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Efendim, ben usulle ilgili bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Ben de usulle ilgili bir şey söyleyeceğim. Söz almak için basmazsanız ekranda görünmüyor, o yüzden. Kusura bakmayın.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Şimdi, önce usulle ilgili...

BAŞKAN – Usulle ilgili mi? Buyurunuz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani, ayrıca da söz isteyeceğim ama...

BAŞKAN – Buyurunuz, önce usulle ilgili.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Şimdi, burada kimi çağıracağımızı konuşacaksa onu konuşsak da... "Bu sorun nasıl çözülür?"ü herhâlde burada konuşma amacımız bu değil şu anda, onu tabii ki konuşacağız ileride de mademki zamanımız kısıtlı, daha iyi kullanmamız gerekir diye düşünüyorum. Onun için benim önerim önce kimi çağıracağız buraya uzman olarak, ona karar verelim, ondan sonra da kendi görüşlerimizi bu toplantı veya ileriki toplantılarda bildiririz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

O zaman usule dair iyi bir hatırlatma. Bugün şu anda yani şu maddede sadece çağrılacaklarla ilgili önerilerimizi yapalım. Zaten gündemimizi de birlikte düzenleyerek gideceğiz yani bu Komisyon inşallah çalışmasını böyle yapacak. Gündemi, bundan sonraki maddeyi de birlikte belirleriz, konuşa konuşa. Ama bizim, tabii, buradan doğru bir şiddet tanımıyla da çıkabilmemiz hakikaten çok önemli olacak diye düşünüyorum ve çözüm önerileri kısmı.

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 4

Şimdi tek tek çağrılacak kurum ve kişiler üzerinde devam edelim.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Yıldız, buyurun.

MEHMET KERİM YILDIZ (Ağrı) – Evet, Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu Komisyon inşallah hayırlı çalışmalar yapar, bizim de toplu olarak katkımız olur.

Son dönemlerde Meclisin de bu alanda çalışmaları olmuş, özellikle Fırsat Eşitliği Komisyonu ile İnsan Hakları Komisyonu bu alanda çalışmalar yapmış. Alt komisyonlar oluşturulmuş kadına ve aileye yönelik şiddet... İnsan Hakları Komisyonunda çalışma yapıldı. Bu komisyon başkanlarının da katkı sağlamaları, o raporlardan da faydalanmamız gerektiği kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi söz sırası Candan Hanım'da.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Çok teşekkür ediyorum.

Sevgili Başkan, değerli arkadaşlar; tabii, biz bu Komisyonun kurulmasını uzun zamandır çok istiyoruz, arzu ediyoruz ve onlarca defa da kurulmasına dair öneriler, araştırma önerileri verdik araştırma açılın diye. Çok da olumlu buluyorum bu Komisyonun kurulmasını ama siz dâhil bazı arkadaşların konuşması, hani, sanki yapılan yapılmış, çalışmalar olmuş, çok da gerekli değilmiş izlenimini yaratıyor. Ve zamanımız da çok az var, önümüzde genel seçimler var. Bu sorun ortaya yeni çıkmış bir sorun değil, maalesef bu yapılan çalışmalara, işte, altına imza attığımız sözleşmelere, mevzuattaki değişikliklere, çıkardığımız yasalara rağmen de çözülememiş bir sorun, günbegün ciddiyetini, şiddetini artırmış bir sorun. Bizim 24'üncü Dönem olarak öncelikle bu sorunun bir kere yaşamsal bir sorun olduğunu tekrar hatırlamamız gerektiğine ve bu çerçevede çalışmalarımıza yön vermemiz gerektiğine inanıyorum. Burada, hani, "Az zamanımız var, çok zamanımız var, önümüzde seçim var." bahanesine sığınamayacağımız kadar ve bugünden sonra bence bu Komisyonun raporuyla ve takibiyle beraber her şiddete uğrayan, her öldürülen, canını kaybeden, canına kastedilen kadının da vebali hepimizin boynunda olacaktır diye düşünüyorum. Bu ciddiyetle ve bu inançla çalışmalarımızı sürdürürsek de daha iyi bir netice alacağımızı yani bu kadar yasaya, sözleşmeye rağmen yapamadıklarımızı da yapabileceğimizi düşünüyorum.

Bu derneklerde bizim ekleyeceklerimiz var, arkadaşlarımızın da, benim de. Tabii, size tek tek bunları göndereceğiz yazılı olarak ama özellikle derneklerde var zaten. Şiddete uğrayan kadınlarla, taraflarla, buna taraf olmuş, bu mücadelenin içinde olan insanlarla görüşmenin faydası olacağına inanıyorum. Biraz önce de sayın vekilimin dediği gibi ŞÖNİM ziyaretlerinin, sığınma evleri ziyaretlerinin... Cezaevinde şiddet gören kadınların -özellikle gözaltına alma süreci- ya da toplumsal muhalefette meydanlarda, özellikle biz biliyoruz ki Gezi sürecinde de gördük, kadınlar çifte şiddete uğradı, hem şiddet hem de tacize uğradı, sözlü tecavüz tehdidiyle hem şiddete uğradı, üzerine bunları da gördü, bunların da araştırılmasının önemli olduğunu düşünüyorum.

Kamu kurumları konusunda özellikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının -zaten Bakanlık- Çalışma Bakanlığının kadın istihdamı konusunda muhakkak değerlendirilmesi gerektiğini, sayın vekilimin dediği gibi Millî Eğitim Bakanlığının özellikle eğitim konusundaki ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanması konusundaki duyarlılığın artırılmasında muhakkak görüşlerinin alınması ve katkılarını sunması lazım. Bir de Millî Savunma Bakanlığının muhakkak bu sürecin içinde olması gerektiğine inanıyorum. Özellikle askerî dönemde şiddet anlatılabilir.

Üniversiteler muhakkak burada dinlenilmeli. Özellikle üniversitelerde bu konuda, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi, sebepleri konusunda çok ciddi araştırmalar yapan, toplumda gerçekten değer görmüş, makbul olan isimler var. İşte, bir Aksu Bora, Serpil Sancar, Elif Ekin Akşit ve diğerleri, isimleri şu an hafızamda değil ama muhakkak söyleyeceğiz. Sendikalar var, sendikalarla görüşmemiz çok önemli, artı medya mensupları. Biliyorsunuz, burada gerçekten medyanın bu konunun aleyhine çok haber yapımı ve sunumu var. Bu konuda da, hani, medyayla ortak, onları da dinleyerek, onlarla da paylaşarak bu süreci sürdürmemiz gerektiğine inanıyorum.

Dediğim gibi, dernekleri ve diğer isimleri sizlerle yazılı olarak bugün paylaşacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Ben size teşekkür ediyorum.

Buradaki tek endişemiz, yaklaşan seçimler sebebiyle Parlatmentonun tatile girmesi. Yani, bizi sıkıştıran şey bu konuya duyduğumuz önemden ötürü zaman acaba... Çok önemsiyoruz inanın, sizler kadar önemsiyoruz. Ve ben bu Komisyonun bu kadar bilgiyle, bu kadar istekle de çok iyi bir rapor yapacağına hakikaten inanıyorum ama eğer mart sonunda bu Parlamento seçimler sebebiyle tatile girecekse bizim bir tek seçeneğimiz var, o da zamanı çok iyi, verimli kullanmak. Dinlediğimiz insanları bir daha dinlemenin bir anlamı yok çünkü bu konuda bir sürü rapor var. Söylenmemişi söyleyecek olan, bizi çözüm önerilerinde yeni bir boyuta götürecek kurumlara ve kişilere ihtiyacımız var bence.

Sayın Nursel Aydoğan, buyurun.

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 5

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Öncelikle bütün arkadaşları selamlıyorum, Komisyona da başarılar diliyorum..

Gerçi dün çalışmalara iyi bir başlangıç yapmadık, eleştiriyorum, hem Komisyon Başkanının, iki üyenin ve kâtibin seçilmesi konusunda. Dün sayın hocam da belirtti, gerçekten partiler üstü bir konuyu burada çözmeye çalışacağız ya da Türkiye'nin çok temel konularından biri hâline gelmiş olan kadına yönelik şiddet konusunda şiddetin ortadan kaldırılması için bir katkı sunmaya çalışacağız ama maalesef böyle partiler üstü bir konuda başlangıcı iyi yapmadık diye düşünüyorum. Ama umuyorum bundan sonrası iyi olur. En azından bizler, tabii ki, bu temel meselenin çözümüne katkı sunmak için elimizden gelen bütün çabayı ve gayreti göstereceğiz.

Sunulmuş bir çalışma var tabii ki; arkadaşlar da belirttiler, CHP'den arkadaşım. Benim belirteceğim biraz, tabii ki, ülkenin belli bir bölgesindeki şiddetin de araştırılmasına yönelik oradaki kurumlardan da görüş, düşünce ve öneri alınmasıdır. Onunla ilgili bir listemiz var. Onları şimdi mi sunayım, yoksa, yani, kadına şiddet konusunda...

BAŞKAN – Şu anda elinizde yazılı bir metin varsa direkt olarak o metni de verebilirsiniz.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Var. O zaman daha sonra şeyi...

BAŞKAN – Tabii, yazılı verirseniz zamandan kazanırız. Zamandan kazanmak için.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bende de çok uzun liste var. “Şu örgüt muhakkak önemli ve muhakkak gelmeli buraya...”

BAŞKAN – Değerli Hocam, bu söyledikleriniz çok önemli şeyler ama maalesef tutanağa da geçemiyor böyle mikrofon kapalı olunca. Söz alarak konuşursak geçer. Önemli ama söylediğiniz, evet.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Bölgede özel olarak kadına yönelik şiddet konusunda araştırma yapan sivil toplum örgütleri var. Ben onların bu Komisyon tarafından dinlenmesini önereceğim. Batman'da Selis Kadınevi var. Yine, Diyarbakır'da Ceren Kadınevi, DİKASUM var, uzun yıllardan beri kadına yönelik şiddeti araştıran bir kurum. Yine, Diyarbakır'da KAMER var, uzun yıllardan beri bu konuda çalışıyor, onu önereceğim, diğerleri zaten önerilmişti. Bir de Van'da var, Van Kadın Yaşam Merkezi.

Bir de tabii ki kadına yönelik şiddeti açığa çıkarırken devlet şiddetini de unutmamız gerekiyor. Türkiye'deki en önemli şiddet alanlardan biridir devlet şiddeti. Cezaevleri meselesini biz de önerecektik ama arkadaşım önerdi. Kadın tutuklevlerindeki kadın tutsaklarla bu konuda görüşmenin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Örneğin, yaklaşık on gün önce Yenişakran Kadın Cezaevindeki tutsakları, kadın tutukluları ziyaret ettim. Orada bir koğuşun basılması sonucunda çıkan arbedede bir kadın tutuklunun parmakları kırılmıştı, alçıya alınmıştı. Yine, daha yeni böbreği alınmış olan bir kadın tutuklunun darp edildiği, yine hastaneden yeni gelmiş olan birkaç kadın tutuklunun darp edildiğini öğrendim. Gerçi bugün Meclis İnsan Hakları Araştırma Komisyonu Başkanına bunu ilettim, oraya bir heyetin gitmesi doğrultusunda ama tabii ki devlet şiddeti bizim ülkemizde önemli bir durum.

Bir de yani son dönemlerde azalmış olmakla birlikte, gözaltında yaşanan şiddetin boyutlarını da bizim araştırmamız gerekiyor. Onunla ilgili de gözaltında şiddete maruz kalan kadınlarla görüşme ve yine arkadaşım da önerdi, aslında nedenleri ortaya çıkarabilmek için belki de en iyisi bu şiddetin mağduru olan kadınları basında, medyada da olsa çıkarıp tanıdıklarımız üzerinden de buraya çağırıp birebir onlarla görüşerek şiddetin nedenlerini ortaya çıkarmak belki bizim için daha gerçekçi olacaktır diye düşünüyorum.

Yine, önereceğimiz akademisyen arkadaşlar var ama biz toptan, o zaman bir liste hâlinde size sunalım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Binnaz Toprak, buyurun Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Şimdi, burada yani zaman kazanma açısından her konuyu ele almamız mümkün değil, her STK'yı veya kurumu çağırmanız da mümkün değil. Bence önce karar vermemiz gereken şey -belki bunu oyalayalım ya da şu anda bir şekilde karar verelim- bir kere, bu bakanlıkları vesaire çağıracak mıyız? Yani, “Millî Eğitim Bakanlığı” dendi, “Millî Savunma Bakanlığı” dendi, hatta “sendikalar” falan dendi. Şimdi, ben de yıllardır eğitim sistemimde bu kadına karşı şiddeti önlemek amacıyla neler yapılması gerektiğini hep gündeme getiriyorum ama bunun için Millî Eğitim Bakanlığı uzmanı çağırmanız gerekmiyor. Biz sorunu saptayıp şu yapılmalıdır dedikten sonra bunu önerebiliriz Millî Eğitim Bakanlığına. Dolayısıyla, ben bakanlıklardan fazla insan çağırılması taraftarı değilim.

İkinci karar vermemiz gereken şey... Ha, şunu da söyleyeyim, bu devlet şiddeti meselesi: Sevgili Nursel'e pek katılamıyorum çünkü ben onun ayrı bir mesele olduğunu düşünüyorum yani sadece kadınlara değil, erkeklere karşı da var. Bu, insan hakları ihlalleri çerçevesinde ayrıca ele alınacak yani karakollardaki dayak veya buna benzer şeyler, işte, hâşimanelerdeki kötü muamele falan, bu ayrı bir konu, bence bu ayrıca ele alınmalı. Çünkü, her şeyi kapsayabilmek mümkün değil diye düşünüyorum.

Üçüncüsü ise benim elimde... Yani, ödevimi yapıp çok uzun liste çıkardım. Şimdi, bir ulusal sivil toplum örgütleri var, bu, kadına karşı şiddetle uzun yıllardır veya daha yakın zamandır uğraşan, bir de yereller var. Hemen hemen Anadolu'nun her yerinde, her ilinde bununla uğraşan şey var. Bir de buna karar vermemiz lazım. Yani, mademki zamanımız

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 6

dar, sadece ulusal olanları mı dinlesek acaba yani kamuoyunda daha çok ses getirecek... Ve ben o bağlamda birkaç tanesini önermek istiyorum.

Bir de kusura bakmazsanız İsmet Bey yani Hüseyin Hatemi Hoca'yı ben de tanırım, çok da severim. Yurt dışına birlikte seyahatlerimiz de vardır, çok esprili ve hoş bir insandır ama bu konuyu bilmez yani bu konuyu çok iyi bilen, çok ciddi araştırmacılar da var, üniversite hocaları da var, aynı zamanda da onlardan daha da önemlisi, sivil toplum örgütlerinde çalışan kadınlar var.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Ama kitapları var onun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Var ama yani bambaşka açılardan bakıyor.

Şimdi, kadın cinayetlerine karşı...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Farklı açılar önemli ama Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Önemli ama neyse yani...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Yani, ciddi bir sorunu tartışıyoruz. Dolayısıyla, her açıdan bakış çok önemli.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tabii, doğru ama yani zamanımız kısıtlıdır diye ben söyledim.

Şimdi, Kadın Cinayetlerine Karşı Acil Eylem Platformu, bu gerçekten son derece önemli. Burada bunu muhakkak çağırmanızı ve dinlememiz lazım yani özellikle bu işle uğraşıyor.

İkincisi: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. Gene aynı şekilde bunlar da cinayetlerle ilgili şey ediyorlar.

Şimdi, Mor Çatı var, yıllardır İstanbul'da bu meseleyi ilk gündeme getirenlerden, Mor Çatı. KAMER'i söyledi. KAMER'in başında Nebahat diye bir arkadaş vardır.

BAŞKAN – Nebahat Koç.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet, soyadı Koç mudur Nebahat'in?

BAŞKAN – Koç olması lazım

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama yani onlar o kadar iyi bir şey yaptılar ki çünkü şunun farkına vardılar: Yani, aile veya işte amcalar, babalar, ağabeyler bir kızı, kadını öldürmeye karar verdikten sonra üç ay gibi bir zaman geçiyormuş öldürmelerine karar arasında. O arada ya ikna ediyorlar ya da alıp kaçırıyorlar falan ve çok sayıda kadını -Diyarbakır'da ve güneydoğuda, Batman'da falan da bütün o güneydoğu bölgesinde var- kurtardılar. Onun için, mesela KAMER'i de muhakkak dinlememiz -ben öbür örgütleri bilmiyorum, eğer onlar daha önemliyse onları da dinleyelim- lazım diye düşünüyorum.

Ankara'da kurulmuş Kadın Dayanışma Vakfı var, tesettürlü kadınların bir vakfı. Sen diyordun ya Kur'an kurslarındaki hocaları falan, belki Kur'an kursu hocaları yerine... Madem böyle bir vakıf var, onlar o meseleden de, Kur'an kurslarından da haberdardır.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Ne yani biz haberdar değil miyiz yani? Hocam yani rica ederim. Burada bizatihi şiddeti sen yapıyorsun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır ama onunla öğreniyorlar hayatım, özellikle o işle uğraşıyorlar diye söylüyorum ben.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Ama önce dilde şiddeti keselim, ayrıştırdınız.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, dilde şiddet diye bir şey yok ya, neden?

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Olmaz olur mu? “Tesettürlü hanımlar daha iyi bilir.” diyorsun. Ne yani şimdi bizim imanımız mı sorgulandı burada?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, tesettürlü hanımlar daha iyi bilir demedim.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – “Onlar orayı bilir.” dedin.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, Kadın Dayanışma Vakfı şeylerde...

BAŞKAN – Ben de usulle ilgili hatırlatmayı yapıyorum. Sadece isim ve kurumları alalım. Söz hakkı isteyen arkadaşlarımız var. Çabucak bunu... Ve şimdi, benim özellikle...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Kadın Dayanışma Vakfı, Kur'an kurslarındaki hocaların problemini de daha iyi bilebilir dedim.

BAŞKAN – Değerli Hocam, müsaade eder misiniz. Ama karşılıklı...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bunun için yani ayrıca çağırmamıza gerek yok diye.

BAŞKAN – Hocam, bu karşılıklı konuşmayla bunun altından kalkamayız. Bakın, zaman da çok değerli, ne olur.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, hayır, biliyorum. Şimdi bir itham yapıldı da onun için söylüyorum.

BAŞKAN – Vardır, herkesin bir cevabı vardır, mutlaka, her söze maşallah hepimizin bir cevabı vardır ama biz bunu seri götürmek zorundayız.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet, tamam, peki.

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 7

BAŞKAN – Bir de benim sizden ricam, yazılı metinlerde yani böyle 2-3 sayfa, olmayacak isimler, hani, “Falanı da yazayım, filanı da yazayım.” Ne olur, bunu birbirimize yapmayalım, gerçekten. Mesela bu söylediğiniz bilgi çok önemli. “Üç aylık bir süre saptanmış.” diyorsunuz, böyle bir sivil toplum var, iyi bir çalışma yapmış. Mesela biz bundan çok şey öğrenebiliriz ama artık defalarca bu komisyonlara gelmiş, defalarca anlatmış, aynı şeyleri anlatmış ve şu kadın meselesiyle burada kendisini çok meşgul hisseden insanların senelerdir aynı lafları bir daha dinleme ihtiyacı var mı, bilmiyorum. O yüzden, ne olur...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani, kime yönelik olarak söylüyorsunuz?

BAŞKAN – Hayır, hepimize diyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ha, bizlere, bunlara, buradakilere.

BAŞKAN – Tabii, tabii yani öyle bir dinleme listesi yapalım ki hakikaten dinlenmemiş, değişik yani bize de başka bir ufuk açsın. Zaten hepimiz burada kadına karşı şiddetle ilgili çok iyi bilgi sahibi insanlarız yani yıllardır bu konuyu çalışıyoruz. O yüzden, listelerde ve önerilerde bu konuya hassasiyet rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bitirmeden yani ben bu önerdiklerimi muhakkak çağırmanız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü, özellikle yani herhangi bir kadın örgütü değil bunlar, özellikle bu kadına karşı şiddetle uğraşan örgütler.

Bir de Kadının İnsan Hakları Vakfının “database”i var bu konuda yani bayağı, yıllardır biriktirdikleri. O da önemli olabilir.

BAŞKAN – İlkaracanlar mı?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – İlkaracanlar’ın “database”i var. O “database”i ele alalım, Uçan Süpürge’nin “database”i var, ona bakalım. Bir de Bianet’in -İnternet şeyi yapıyor- bunlarda da çok bilgi olduğu söylendi.

Şimdi, dolayısıyla, biz bu bilgilerden de- hazır toparlamış birileri yani senede kaç kadın, bilmiyorum, ne tür bilgiler var ellerinde- yararlanabiliriz. Bu örgütler kanalıyla aslında, dayak yemiş, şiddet görmüş ya da neredeyse öldürülecekken kurtarılmış kadınlarla falan da temas kurup onlardan da birkaçını buraya çağırmanızın önemli olduğunu düşünüyorum yani bizzat yaşamış insanları da dinlemek çok önemli çünkü bizim ufkumuzu açabilirler.

Teşekkür ederim. Benim önerilerim bu kadar.

Listeyi veririm. Daha uzun bir liste, belki başka şeyler de seçersiniz içinden.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yarın çalışma takviminde toplantı gözüktüyor ama...

BAŞKAN – Şöyle: Bu maddeyi inşallah bitirebilirsek ona da geçeceğiz hemen.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yarın olacak mı? Ona göre çünkü programlarımız var.

BAŞKAN – Biz haftada iki gün, bakın, salı, çarşamba, perşembe Parlamento açık ve genelde hepimizin burada olduğu zaman bu yani ne cuma ne pazartesi. Bugünlere toplantı koymayı birlikte konuşacağız. Genel Kurul açıldıktan sonra herkes kendi grubuyla yoklamaya veya Parlamento açılışına katıldıktan sonra burada başlayabiliriz. Bir avantajımız var; Genel Kurula çok yakın bir salondayız.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Günler konusunda bir sıkıntı yok ama yarın için, şimdi bizim programlarımızı ayarlamamız lazım. Yarın toplantımız olacak mı?

BAŞKAN – Yarına davet yapabilir miyiz?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yapılmış zaten, burada öyle görünüyor.

BAŞKAN – Şimdi, o, öneri, sizlere öneri.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Tamam, peki.

BAŞKAN – Yani, bir form hazırlandı ki sizlerin görüşü alınabilsin diye. Şu anda sizlerle istişare etmeden herhangi bir davet henüz yapılmış değil ama biz ne yapabiliriz, eğer bunu değerlendireceksek ve kabul ediyorsanız, örneğin KEFEK Komisyon Başkanımızı davet edebiliriz, İnsan Hakları Komisyon Başkanımızı davet edebiliriz. Hem zamandan kazanırız hem de yapılmış çalışmalarla ilgili hepimiz önden bir bilgileniriz. Yani, bunu istiyorsanız yarın iki başkanın davetiyle veya başka uygun gördüğünüz komisyon varsa onları da davet ederek yarın bu çalışmayı devam ettirebiliriz ama şu isim önerisi konusunu bitirelim.

Sayın Hülya Güven, buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Komisyon üyeleri, şimdi, bize gelen listeye baktığımız zaman, özellikle 22’nci Dönem’den itibaren bu kadına şiddetle ilgili epeyce bir araştırma komisyonu kurulmuş. Aslında bu raporları bize ulaştırılabilirse, hani, tekrarları önleme açısından, tekrar tekrar dinlenmesi gerekmeyen kuruluş veya kişileri de bu şekilde ayırt etmiş de oluruz. Biz de biliriz yani geçmiş dönemlerde kimler nelerden bahsetmiş. Muhtemelen benzer şeyler olacaktır ama tabii yani bu süre içinde de kadına şiddetin çözümlenemediğini görüyoruz. İnşallah, biz bu Komisyon çalışmasını bitirdikten sonra çözeceğiz.

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 8

İSMET UÇMA (İstanbul) – Düzgün mesafe katedeceğiz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Mesafe katetmek değil, çözmek yani artık, hani, denir ya, bıçak kemiğe dayandı, hakikaten öyle yani durması lazım.

Bir de Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesinde birçok bakanlıklar var. Eğer biz bakanlıkları dinleyeceksek bunların arasında Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitimi sayın vekilimiz önermişti ama Çalışma Bakanlığını da dinlemek gerekir çünkü asıl çözüm onlarda. Kadın şiddete uğradıysa ve bu sığınma evlerinde zaman geçirdiyse bunların en büyük sorunu da çalışma sorunudur. Bu sorunu nasıl çözümlüyorlar, çözümlenmiş mi veya eksikleri mi var, bizim bunları da bilmemizde yarar var diye düşünüyorum.

Üniversitelerde sosyoloji ve kadın araştırma merkezleri ama psikiyatri birimlerinden de bizim görüş almamızda yarar var. Çünkü, şiddete uğrayan birçok kadının psikolojik sorunları oluyor ve bunları özel olarak dinlemekte yarar var, neler olduğunu diye düşünüyorum.

Şiddete uğrayan kadınların, doğru, mutlaka bire bir onların bir kısmını dinlemekte yarar var. Bir de dinleyeceğimiz veya dinlenmesi düşünülen veya önerilen tüm kurumlardan kimler varsa isimleriyle acaba bizlere bir dağıtmak mümkün olabilir mi? Acaba, bakıp “Bu eksik, şu da eklense.” deyip gerekçesiyle birlikte bildirme şansımız olabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Uzmanlarla birlikte bugünkü toplantının bu maddesinden sonra yani bitince toplantı bu önerilerden bir eleme yapılır, ondan sonra bir liste hâline getiririz, bunun bir zaman planlamasını yaparız, sizlere de takdim ederiz.

Sayın Derya Bakbak...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Öncelikle çok önemli bir konu ülkemiz açısından ve tüm dünya için önemli bir konu. Birçok ülkenin kendi içerisinde, dışı yansıtımdan örtbas edilen bir konu. Çünkü, ülkesinde kadının şiddet gördüğünü ya da bu tür olaylarla karşı karşıya kaldığını öne sürmek ya da anlatmak istemiyor. Bizim açık bir şekilde bunu ortaya yatırıp böyle bir komisyonda değerlendirmemiz güzel bir olay. Öncelikle sorunu biliyoruz ve “Onunla ilgili çözüm yollarında neler yapabiliriz?”i çok iyi değerlendirebiliriz.

Ben Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün öncelikle dinlememiz gereken bölümler arasında olduğunu söylemek istiyorum.

Bir de bu sığınma evleri ve karakollara gidiyor bu tür şiddet mağdurları. Bunların elinde bir kayıt oluştu mu? Bu kayıta, gidilen sebebin ne olduğu konusunda bir değerlendirme var mı? Bunu ortaya yatırıp temel sebeplerin ortaya dökülmesi... Tabii, hepsinin çok farklı sebebi vardır, ben buna inanıyorum ama bizim “Bir değerlendirme içerisinde, bir sonuç çıkarma içerisinde bir çalışma yapabilir miyiz?”i de görmemiz gerektiğini düşünüyorum. Sığınma evlerinde ve karakollarda bununla ilgili ya da sosyologlar, psikologlar her gelen hasta için ayrı bir değerlendirme, kayıt defteri tuttu mu? Buna da ulaşabilirsek iyi olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Sevde Bayazıt Kaçar, buyurunuz.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Başkanım, o kadar çok öneri ve dinlememiz gereken insan var ki zamanımızın yeterli olacağını düşünmüyorum. İlk önce şunu yapalım: Bugüne kadar hiç dinlenmemiş, bugüne kadar hiç görüşü alınmamış kişilerden başlamanın önemli olduğunu düşünüyorum. Oradan itibaren zamanımız yeterse de diğerlerini dinleriz diye bir öneri getirmek istiyorum.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu da önemli ya da bu konuda uzman olan ama son zamanda bu konuda değişik bir çalışma yapıp değişik bir program, çalışma, raporlama yapmış olan herhangi kişi, kurum ya da STK olabilir ama üç sene önce burada yapılan çalışmada aynı şeyleri anlattıysa bir daha bize de gelip aynı şeyleri anlatmasına gerek yok. Şöyle bir metot da uygulayabiliriz: Biz raporumuzu çıkardığımız zaman en arka sayfasına bir referans bölümü açarız, yayınlarda olduğu gibi, o çalışmalarını referans olarak gösteririz. Çok arzu edenler oradan o eski tarihli çalışmalarını da incelerler. Çünkü, başka türlü bu işin içinden hakikaten çıkamayız. Türkiye bu konuyu çok ciddiye aldığı için çok ciddi çalışmalar yapılıyor. Özellikle son yıllarda hepsini birden mümkün değil.

Şimdi, çağırılacak kişi, kurumlar konusundaki benim önerim, uzmanlarımızın burada teklif edilen sözlü ya da yazılı listeden bir öncelikler listesi yapması, bir A tablo olur, “olmazsa olmaz” yapalım yani mutlaka dinlenmesi gerekenler. İkincisi, zamanımız yetiyorsa ilave tablo diye de ikinci bir liste yapalım. Uygun görüyorsanız oylarınıza sunacağım. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Teşekkür ediyorum.

Sayın Uçma, buyurun.



# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 9

İSMET UÇMA (İstanbul) – Şimdi, bu birimler dinlenirken bu şiddete uğrayanları... Tabii, sadece fiziksel şiddeti söylüyoruz, ayrı bir şey. O, tanımında çıkacak Başkanımın söylediği gibi, şiddetin ne olduğu. Ancak, mesela, acaba şiddeti uygulayanlar üzerinde yapılmış ciddi araştırmalar ve çalışmalar varsa onların da bu sürece katılması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Bu konuda başka söz almak isteyen yoksa bu maddeyi geçmek istiyorum.

Bir konuda bilgilendirmek isterim ve kararlarınızı almak isterim. Kadın konusuyla yakından çalışan milletvekili arkadaşlarımızın da gayet iyi bildiği gibi, her yıl martta Birleşmiş Milletlerde Kadının Statüsü Komisyonu kadınıla ilgili konuları tartışmak, görüşmek ve dünyadaki siyasetçilerden, gazetecilerden, akademisyenlerden, yerel yöneticilerden bu konudaki karar alma mekanizmalarındaki bütün kadınları bir araya getirerek yaklaşık üç haftalık bir toplantı düzenler. Biz tabii, devlet olarak takip ederiz, sivil toplum olarak bu toplantılara davet ederiz. Zaman zaman ülkemiz Genel Kurulda Genel Kurulun açıldığı birinci günde konuşmalar da yapmıştır. Orada “side event” denen yan faaliyetlerde de, salonlarda da bu çalışmalarını yapmış bulunuyoruz. Bu sene bu toplantı eğer yanılmıyorsam 9’la 20 Mart arasında olacak. Tabii, 9 Mart açılış günü, Genel Kurulun toplanıp açılışın yapıldığı gün yani ilk hafta çok kıymetli bir hafta oluyor. Bizim konumuzla ilgili bir üst başlık değil yani Pekin+20 üzerinden yapılacak olan tartışmalar olacak ama alt başlıklardan ve önemli başlıklardan bir tanesi, yine, kadına karşı şiddet. Eğer biz zamanı doğru kullanabilirsek, eğer biz bu Komisyonunda yaptığımız çalışmalardan iyi bir çıktı üretebilirsek bu Komisyonun Birleşmiş Milletler toplantısında temsil edilip, konuşma yapıp bu çıktıları da orada paylaşmasının iyi olacağını ve rapora da bunun bir ek olarak da dâhil edilmesini ben açıkçası önemsiyorum. Çünkü, çok ciddi emek veriliyor, bu toplantılar da çok önemli. Komisyonumuzu temsilen muhalefetten ve iktidardan arkadaşlarımız bu toplantılara katılabilirler. Bununla ilgili bir düzenleme de yaparız. Yalnız, biz dün oylama yaparken yurt içi çalışmalarla ilgili, biliyorsunuz, bir oylama yaptık. O yüzden ben bunu tekrar sizin oylarınıza sunmak durumundayım. Bu tip uluslararası, çok gerekli olduğunu düşündüğümüz çalışmalarda bulunmak üzere yurt dışı çalışmaları olmasını kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, haftalık çalışma planımızla ilgili görüşlerinizi rica ediyorum. Söz almak isteyenlere sırasıyla söz veriyorum. Görüş yoksa o zaman hemen çalışma planını koyuyorum. Salı günleri Genel Kurul açıldıktan sonra saat 15.30’da uygun olur diye düşünüyorum. Çarşamba günü Genel Kurul açıldıktan sonra 14.30’da uygun olur diye düşünüyorum. Perşembe günü Genel Kurul açıldıktan sonra 14.30’da uygun olur diye düşünüyorum. Benim kişisel olarak sadece çarşamba günü 14.30’la ilgili sorunum olabilir yani bu 16.00’ya kayabilir çünkü standart, çarşamba günleri toplantılarımız oluyor. O anlamda sizlerin de programları eğer buna uygunsa, söz almak isteyen varsa birlikte bakalım, değilse oylayalım.

Buyurun Murat Bey.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Başkanım, buradaki listede çarşamba günleri görünmemiş yani yer almıyor anladığım kadarıyla. 20, 22, 27, 29, çarşamba günleri yok gördüğüm kadarıyla. Bence haftalık çalışma programını tam yapmak lazım yani Meclisin açık olduğu zamanlarda çalışabilecek şekilde düzenleyip eğer çalışılmayacaksa bildirmek lazım yani herkes programını çalışabilecek gibi ayarlayıp çalışılmayan günleri bildirmek daha doğru bir çalışma şekli olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu konuda söz almak isteyen? Peki, biz prensip olarak salı, çarşamba ve perşembe günleri, Parlatmentonun açık olduğu günlerde Parlatmentonun açılış saatinden yarım saat sonra gibi bunu planlayabilir miyiz?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Salı, çarşamba, perşembe.

BAŞKAN – Evet, Meclisin açık olduğu günler. Bunu oylarınıza sunuyorum.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – O zaman, çarşamba, perşembe erken olmalı.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Üç gün arka arkaya oluyor.

BAŞKAN – Üç gün arka arkaya, evet.

Bunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Şöyle: Arada çok önemli işi olup mazeretli olan arkadaşlarımız olur. Bu da çok sınırlı sayıda olur inşallah ama biz bir yandan da bu akışı sağlayalım.

Teşekkür ediyorum.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Yirmi yedi günlük planlama görünüyor iki gün olması hâlinde.

BAŞKAN – Çok önemli günler olur, Parlatmentoda çok önemli yasanın görüşüldüğü, orada bulunmamız gereken, o günkü toplantımızı iptal edebiliriz. Şu anda bu bir prensip çalışma taslağı, hepimiz önümüzü görelim diye. Dediğim gibi, çok önemli bir konu olur, hep birlikte o zaman karar alırız ve o gün, o saat toplantının saatini değiştirebiliriz, erteleyebiliriz, iki

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 10

günü birleştirebiliriz, kaldırabiliriz. Mesela, hafta sonu açıktır Parlamento, çalışmaya devam edebiliriz. O anlamda bu Komisyonun inisiyatifinde bir planlama bu ama şimdilik bunu bu şekilde bir taslakla geçelim.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – O zaman çarşamba da 14.30.

BAŞKAN – Çarşamba da lütfen, evet.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hep 14.30, salı üç buçuk.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bir başka konuyu paylaşmak istiyorum. Milletvekili arkadaşlarımdan birisi şu anda hatırlayamıyorum- çok önemli olarak söyledi, alt komisyonlar geçti. Şimdi, bu, kadına karşı şiddetin muhatabı da olan, çözmekle sorumlu da olan kurumlar belli aslında yani baş kurumlar. Örneğin Avrupa Birliğinde, ağırlıklı olarak tabii İçişleri Bakanlığı yani bir kadın eşitlik bakanlığı olsa da, bir aile bakanlığı olsa da genel anlamda kadına karşı şiddetle mücadele İçişleri Bakanlığının şemsiyesi, bütçesi, imkânları çerçevesinde planlanıyor. Tabii, bunun da sebebi aslında kadına karşı şiddet, şiddetin her boyutunda olduğu gibi ya da her türlü insan hakları ihlalinde olduğu gibi Türk Ceza Yasası'nda da -burada avukat arkadaşlarımız da var- tanımlanan aslında bir cürüm, bir fiil. Böyle olunca da tabii, bu suçla mücadelede aslına bakarsanız başta Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı olmak üzere, bana göre Aile Bakanlığında da, diğer kurumlardan da daha ciddi rol alması gerekiyor. Belki de bizim şiddetle mücadelede yani bu kadar emek, bu kadar gayret, bu kadar bu konuya inanmışlık, adanmışlık olmasına rağmen “Niye istediğimiz kadar, gerektiği kadar yol alamıyoruz?”un sebebi, belki de kurumlar üzerinde yeniden bunu bir tartışmaya açmak gerekiyor olabilir.

Benim burada 2 tane önerim olacak. Bir: Birinci derecede önemli kurumların yaptıkları konusunda alt komisyonlar oluşturabiliriz ikişer üçer kişilik, onlar bize zaman kazandırır. İkincisi: Ben bu cinsiyetçi bütçeleme konusunda da alt komisyon başkanlığı yaparken bunun birinci derecede muhatabı olan bakanlıklardan daimi uzman istemişim komisyona yani Maliye Bakanlığında, Kalkınma Bakanlığında ve Aile Bakanlığında ve o uzman arkadaşlarımız bu komisyonun kurulduğundan raporunun bitmesine kadar her toplantıya, her çalışmaya bizlerle katılmak dâhil, bulunmuşlardı. Ben kişisel olarak çok yararlanmıştım. Hem onların buradaki konuları kurumlarına götürmesi açısından hem de onların kurumlarında ne olup bittiğini anlamak açısından, artı, gelen birtakım uzmanlara biz burada sorular sorarken o uzmanların da yani bizim daimi uzmanlarımızın da o sorulara çok ciddi katkıları olmuştu yani bizlere not vererek vesaire. Böyle bir şeyi tekrar yapabiliriz, bunu yararlı görüyor iseniz eğer, bir. İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve özellikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında bu Komisyon, raporunu yayımlayana kadar bizlerle çalışmak üzere 3 uzman isteyebiliriz. Bunu uygun görüyor musunuz? Bu konuda görüş ve katkılarınızı alabilir miyim?

Buyurun Sayın Murat Bey.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sayın Başkanım, çok doğru bir konuya bence temas ediyorsunuz. O bizim çalışmamızı hızlandırır da yani mesela bir bakanlıkla ilgili bir bilgiye ya da bir istatistiğe ya da bir çalışmaya ihtiyaç duyduğumuzda bu bir toplantı sonrasında değil, o anda, o toplantı anında hızlı bir şekilde temin de edilebilir. Mesela cezaevlerindeki durumla ilgili, işte, şiddet nedeniyle cezaevinde bulunanlarla ilgili -diyelim- bir istatistik varsa onu anında elde etme, bununla ilgili bir araştırma ya da cezaevlerindeki psikologların izleme raporları vesaire varsa bunun temin edilmesi ve onun burada gündeme getirilmesi, işi hızlandırır. Aynı şekilde diğer kurumlar için de böyle. Oluşan raporda tavsiye niteliğinde zaten kurumlara şeyler olacak. Süreci takip eden bir uzman olursa en azından bizim ne dediğimizin kurumda yorumlanmasına da fayda sağlar. Yani, burada sadece metinler üzerinde kalmış bir şey değil, nihayetinde ne olduğunu bizzat yaşamış ve karar vermiş, bir sonuca ulaşmış olarak, onun da hafızasında ve kurumuyla iletişim kuracak bir imkân sağlar. Bence doğru bir tespit.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum size.

Başka görüş bildirmek isteyen var mı bu konuda?

Sayın Derya Bakbak, buyurun.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Acaba burada Diyanet İşlerinden de mi bir kişi istesek? Hem oradan bilgi akışı hem de sonrasında buradan tüm ülkeye aktarma açısından faydası olabilir diye düşünüyorum Diyanet İşlerinin.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu konuda başka görüş belirtmek isteyen?

Peki, bu suçla -diyelim- bu problemle mücadelede birinci derecede sorumlu gördüğümüz yani mücadeleyi yapmakla sorumlu olduğunu düşündüğümüz bakanlıklardan daimî uzman istenmesini oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyeler... Kabul edilmiştir.

Bakanlıklarla yazışarak ama sayın bakanlarımızla da birebir görüşerek bu konuya iyice vakıf olanları tercih etmelerini isteyeceğiz.

Alt komisyonlar konusunda, örneğin Adalet, İçişleri, Aile ve Sosyal Politikalar, Parlamentonun komisyonlarında bu konuda yapmış olduğu çalışmalar -şu anda hepsini tek tek saymayacağım- bu konularda alt komisyonlar oluşturulması ve

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 11

onların kendilerinin de ayrıca çalışmalar yapması konusunda görüş belirtmek isteyen var mı? Gerekliliği ya da gereksizliği, yani “İşe yarar, yaramaz...”

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Onları nasıl oluşturacağız peki?

BAŞKAN – Şöyle bir şey yapabiliriz: Örneğin, uluslararası mevzuatlar. Yani, yabancı dili olan ve bu mevzuatları takip etmiş arkadaşlarımız olabilir. İşte, İstanbul Sözleşmesi, Birleşmiş Milletlerin birtakım direktifleri ya da tavsiye kararları, mesela bunları da bir araya getirecek. Küçük bir alt komisyon bu konuda çalışabilir. Yani, biz Komisyon olarak buralara pek girmeyiz de alt komisyonların da bu konuda yaptıkları çalışmaları da raporumuza sonra ek-1, ek-2, ek-3 diye, bu alanda yapılmış olan çalışmaları... Çünkü bizim bu Komisyonumuzdan murat edilen bir şey de: “Sebeplerinin araştırılması ve önlemlerin belirlenmesi” diyor. Biz bu arada, tabii, yapılmış çalışmaları ve bu konuda çıkarılmış yasal mevzuatı ya da uyguladığımız uluslararası sözleşmeleri de belirtmek zorundayız. Bununla ilgili gönüllü var mı? Örneğin “Ben uluslararası mevzuatı ben tararım. Bu sözleşmeleri ilgili yerlerini de çizerek, dikkati çekerek ek hâline getiririm.” gibi bir alt komisyon çalışsaydı iyi olurdu diyorum. Çünkü...

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – İş geldi.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne geldi, ne işi geldi?

BAŞKAN – Kadına karşı şiddetle mücadelede bizim ülkemizde uygulanan, taraf olduğumuz, imza attığımız...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bana ne, bizden kimseyi seçmediniz zaten başkan yardımcısı veya sözcü diye...

BAŞKAN – Hocam, rica ediyorum, hepimiz bizden biriyiz burada.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hepimiz bizden biriyiz de o zaman...

BAŞKAN – Siz, biz diye bir şey yok. Hepimiz bu probleme inanmış insanlarız.

Buyurun Sayın Hülya Güven.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tabii ki uğraşacağım yani uğraşmaktan kaçındığımdan değil ama...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Hocam, biz erkeğiz diye böyle mi yapıyorsunuz? Alınıyoruz doğrusu.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hiç alakası yok erkeksiniz diye yapmamın.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Bize itiraz ettiniz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Sadece bütün o görevlere silme AKP'lilerin getirilmiş olması bence yanlıştı, böyle bir konuda yanlıştı.

BAŞKAN – Çok Değerli Hocam, dün yaptığımız tartışmalara geri dönmeyelim. Lütfen, rica ediyorum.

Usule dair Hülya Güven Hoca'mıza söz verdik.

Buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu uluslararası mevzuat için bir komisyon oluşturulması gerekiyor mu hakikaten? Zaten haftada üç gün toplanıyoruz, yani, bir de o ek olarak... Bilmiyorum, vekillerimizin ayırabileceği zaman var mı?

Bir de, bu mevzuatı aslında uzmanlar ortaya çıkartabilir, bu konuda uzman arkadaşlarımız. Hani, geçmiş araştırma komisyonlarında da aynı şekilde bu uluslararası mevzuatı getirmişlerdi, yani, onlardan bu desteği isteyebiliriz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Nursel Hanım, buyurun.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Şimdi, tabii ki seçim süreci de girdi, hakikaten de çok yoğunuz, bölgelerde de çalışmamız gerekiyor. Ben ciddi olarak bu Komisyonunda üç gün çalışabileceğimi sanmıyorum, yani, bazen belki bir gün, bazen iki gün geleceğim. Sanırım diğer arkadaşların da yoğunluğu öyle. Öneriniz uygundur bence, uzman arkadaşlar bu konuda çalışıp bize katkı sunabilirler. Daha derli toplu, iyi bir raporu Meclise sunma açısından iyi olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Binnaz Toprak...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Şimdi, ben şunu söyleyecektim: Bu alt komisyon meselesini ve de uluslararası mevzuat meselesini. Yani, hakikaten kızdım mızdım ama çok gerekiyorsa yaparım, o ayrı bir şey de bizim yasalarla sorunumuz yok çünkü Kadına Karşı Şiddet Yasası çıktı, İstanbul Sözleşmesi'ni imzaladık. Bütün mesele bir uygulamada, yani, mesela polise de -şu anda önerilere geçmiyoruz ama- eğitim verilmesi lazım, savcılara da eğitim verilmesi lazım, hâkimlere de eğitim verilmesi lazım bu işleri ciddiye alsınlar diye, bu bir. Yani yasa taramanın boşuna vakit kaybetmek olduğu kanaatindeyim ben, ister uluslararası yasa olsun ister farklı yasa olsun. Yasa değil, bu sorunla mücadele etmek için başka ne tür yöntemlere başvurulmuş diğer ülkelerde belki ona bakılabilir, o mümkün olabilir, bunu söyleyecektim, bir.

İkinci söyleyeceğim de, bu alt komisyon işine hakikaten ben de şu açıdan karşıyım, Hülya Hanım'a katılıyorum o bakımdan: Zaten zamanımız dar; herkesin her şeyi duyması önemli bir ortak akıl çıkabilsin diye. Yani, birtakım arkadaşlarımız ortalarda yoklar çünkü o, o alt komisyonunda, öbürü öteki alt komisyonunda falan. Burada uzmanları veya gelecek

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 12

insanları üç kişi dinliyor, hadi öbürlerine yeni baştan anlat vesaire... Dolayısıyla, benim önerim: Alt komisyon falan kurmayalım. Burada mümkün olduğu kadar etkin bir şekilde çalışıp en kısa zamanda, hakikaten, önlemler konusunda ne yapabiliriz onu bir sonuca vardırıp bir rapor yazalım. O raporu da ille de böyle komisyon raporudur diye, işte "Efendim, burada şu literatür var, burada bu bilmem ne var." hani o bütçeleme meselesinde yaptığımız gibi bence yapmamız gerekmiyor. Yani, bence çok daha kısa, az, öz, konuya yönelik ve çözüme yönelik bir rapor olabilir diye düşünüyorum. Sırf yazmış olmak için yazmanın da bir anlamı olmadığı kanaatindeyim. Vakit kaybı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bu önemli bir şey. Cinsiyetçi bütçelemede bunu farklı bir metotla yapmak zorundaydık çünkü Türkiye’de ilk defa çalışılıyordu. Biz özellikle Maliye Bakanlığında, Kalkınma Bakanlığında veya sivil toplumdan gelen birçok insana da önce bunun ne olduğunu anlatıyorduk. Mesela yerel yönetimlerden çağırdığımız yöneticiler genelde önce gelip de kadın çalışmalarını faaliyetlerini anlatıyorlardı, yani, hiç tartışılmamış bir konuydu. O anlamda onu, tabii, biraz daha derinlemesine yapmak zorundaydık ama artık şiddet sebepleri, bu konuda yapılmış mevzuat... Bir tek konuda tereddüdüm var, bilmiyorum onda bana katılır mısınız: 4320 sayılı Yasa’nın son hâliyle -biliyorsunuz yani Ailenin Korunmasına Dair Yasa’yı biz yeniden geliştirerek çıkardık- bu yasanın uygulanması sırasında çıkan sıkıntılar var benim bildiğim -yani, bu yasanın da sanki tam olarak bu konunun çözümünü sağlayamadığı, eksikleri ya da fazlaları olduğu, bilmiyorum, ona inşallah bu komisyonda birlikte bakacağız- bu konuyla ilgili ayrı ve özel bir çalışma gerekebilir diye düşünüyorum. Yani, yasal mevzuatı, tamam; anayasal madde, onu değiştirdik; eşitliği getirdik; pozitif ayrımcılığı getirdik; bu yasayı geliştirdik; çalışma hayatında birçok değişiklik yaptık ama hâlâ eğer hepimiz burada oturup da şiddetle mücadeleli konuşuyorsak demek ki bir şeyde de patinaj yapıyoruz. Oraya bakmak açısından yasada bence bunun bir ayağı olmalı yani o yasa metni üzerinden de bir geçmeli. Bir şansımız var: O yasanın yapılmasında Adalet Alt Komisyonunda olan hukukçu arkadaşımız Murat Bey bu Komisyonun üyesi. Belki onun bizi özel bir çalışmayla bu yasa maddeleri ve bunların hayattaki karşılıkları, uygulamadaki sorunlarıyla ilgili aydınlatması iyi olur diye düşünüyorum.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Başkanım, izin verirseniz bununla ilgili iki cümle bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun, verdim.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Bu kanunu çalıştıktan ve Genel Kuruldan hep birlikte çıkardıktan sonra Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bunun geri dönüşümüne ilişkin yani nasıl olduğuna ilişkin bir çalışma başlattı. Yani, biraz önce söylediğiniz o konu aslında çok önemli bir konu.

Şimdi, yirmi senelik avukatlık tecrübem var. Ailede –özellikle aile üzerinde durmak gerekirse şiddet noktasında- bir üçüncü şahıs konuya dâhil olduğunda o aile zaten aile olma özelliğini yavaş yavaş kaybetmeye başlıyor. Ve biz getirdiğimiz o düzenlemelerin birçoğuyla aslında öyle olmaması gerektiği hâlde çok basit müdahalelerle eşin, dostun ya da birilerinin tavsiyesi ya da işte hatırı sayılan birilerinin çok basit müdahaleleriyle toparlayabileceğimiz bir konuya, işte, değişik sebeplerle –şimdi isimlerini tek tek saymayacağım- devletin müdahalesini, işte, emniyetin, adliyenin müdahalesini koymak suretiyle aslında çok tehlikeli bir noktaya getirdik ve insanlar bunu bilinçsizce kullanmaya başladılar ve onarılması zor yaralar meydana gelmeye başladı.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama şiddetle ilgili mi?

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Şiddet de var, diğer hususlar da var. Onun geri dönüşümü...

BAŞKAN – Hocam, dinleyelim. Bu yasayı yapan ve uygulayan grubun içinde yer alan arkadaşlarımız. Bir dinleyelim.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Evet. Onun geri dönüşümü sıkıntılı oldu. Yani, o hususta ben memnuniyetle ayrıntılı bir şekilde bilgilendirme noktasında bir çalışma yapıp "Biz ne murat etmiştik o kanunu çıkarırken ama bugün geriye dönüşümünde neler yaşanıyor? Tespit edilen hadiseler nelerdir?" bunu izah edebilirim, Komisyonumuza anlatabilirim.

BAŞKAN – Bu konuda hazır olduğunuzda bize haber verirseniz bununla ilgili bir gündem maddesi koyup açıkçası dinlemekte fayda var diye düşünüyorum.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Memnuniyetle. Ben önceden bildiririm Sayın Başkanım size.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın İsmet Uçma...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sevgili Hocam’la, evet, örtüştüm; bu işi yasalarla çözemeyiz, mümkün değil. Yani, bu olmasın değil ama, sevgili arkadaşlar, mesela hükümetler, hangi hükümet olursa olsun toplumsal boşluk bulduğu alanlarda yasal düzenleme yapar ama bununla bu sorun çözülemez yani bir başka çalışmaya, göze ihtiyaç var dediğim husus budur. Kadını ve erkeği parçalayarak da bu sorunu çözemeyiz. Ben özellikle bu Komisyondan kadın-erkek ayrımını ortadan kaldırarak şiddete yoğunlaşmasını... Ama sadece fiziki şiddeti kastetmiyorum tabii.

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 13

Dolayısıyla, alt komisyona ilişkin teklifim de, Başkanım, tematik konularda uzman almak iyi olur. Mesela, diyelim, Avrupa'da, Amerika'da, başka ülkelerde yapılmış çalışmaların dokümanlarını takip edip onu bize hazır rapor hâlinde sunabilecek birkaç kişinin Komisyonda olması yararlıdır, diğer alanlara yaymanın belki anlamı olmayabilir ama. Dolayısıyla, bu işi yasalardan öte bir paradigma geliştirebilir miyiz, kendimizi ona zorlamamız lazım. Belki başta yadırgandı; benim "Bu Komisyona şu kadar insan çağırılınsın. Şu, bu falan, bunlar gereksiz." deme sebebim şu: Çünkü kanayan bir yara bu, on iki yıldır falan değil uzun zamandır. Yüzyıllardır devam eden çalışmalar, raporlar var, modernite edilmiş, güncellenmiş çalışmalar var, vakit kaybetmiş oluruz. Ama işin şiddeti önlemeye yönelik katkı verebilecek bileşenlerinin başında olan arkadaşlardan sorumluluklarını takip etmeleri için dinleyip onlara yeni sorumluluklar yükleyebiliriz.

Bir başka önerim de şudur: Bu aslında insan hakları konusudur ama olsun, böyle bir şeyin olması da fevkalade güzel olmuştur. Sonrasında buradan çıkacak raporların uygulanmasını izleyecek sürekli bir komisyonun oluşmasında fayda vardır diye düşünüyorum. Mesela Parlamentoda bir arkadaşımızın –sonradan olur ya da olmaz ama- sürekli intikal ederek ve buradaki verileri güncelleyerek, bir ajanda oluşturarak ve çok daha elle tutulur, gözle görülür iyi işler yapabileceğimizi düşünüyorum bu anlamda yoksa kadük kalır.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Yalnız gündemi tamamlayalım önce. Bence bu konulara dilek, temennilerde bir girelim, oralarda bir görüş beyan edelim.

Şimdi, "yurt içi çalışma ziyaretlerinin tarihlerinin belirlenmesi" diye dünden karar aldığımız bir gündem maddemiz var. "Yurt içi ziyaretler" derken, işte, bir ilde, bir cezaevi olabilir, özel bir durumu olan yer olabilir veya orada herhangi... Bir zaman, hatırlarsanız, kadın intiharlarının yoğun olduğu il, ilçeler vardı veya işte biz bunların, aslında o kadınların çok sıkılıp kendilerini öldürdüğünü zannederken onun arkasında başka şeyler olduğunu duyduk, öğrendik. Bunları yerinde inceleyince ancak insan biraz daha görüyor, anlıyor yani bu tip öneriler "Şurası önemlidir, şu şehre gidilmeli, şu kuruma gidilmeli veya şu olay incelenmeli" gibi öneriler varsa... Tabii, bu "Şu anda söyledin söyledin, söylemedin gitti." gibi bir durum değil. Bunu zaman içinde de söyleyebilirsiniz ama bugünün gündeminde böyle bir alt başlık olduğu için bunu da ben tartışmaya açıyorum.

Söz almak isteyenler, sadece bu konuda... Diğer konularda kapatmadan önce zaten hepimiz söz alıp fikrimizi söyleriz. Bu konuda ya da yarına kadar bununla ilgili de aynı isim, kurum çalışması gibi bir düşünüp de yarın veya önümüzdeki salıya kadar da bir öneri düşünürseniz, "Şu kurum önemlidir, şu il, şu ilçe, şu yapı." neyse onun adı...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Hocam, usulde hata mı yaptık?

Buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, hayır. Usulde hata olması gerekmiyor öyle, bir şey söylemek için.

Şimdi, meseleyi bilmiyoruz aslında yani bu önerdiğimiz uzmanlardan birileri gelip de STK'lardan, dese ki mesela bize... Bir aralar Batman'daki kadın intiharları hakikaten Türkiye'nin gündemine oturmuştu ve ben tesadüfen başka bir araştırma yaparken bunun gerisinde eneset olayı olduğunu öğrendim mesela, anlatabiliyor muyum. Şimdi, birisi gelse bize dese ki: "Ya, şurada şöyle bir olay var, bunu araştırmak önemlidir." O zaman karar veririz. Şimdi, havadan bana zor geliyor yani neye karar vereceğimize, nereye gezeceğimize...

BAŞKAN – Havadan değil de bu alanda çalışan arkadaşlar şu anda fikir verebilir ise diye sordum, programa koymak için, gündeme yani çalışma tablomuz var ya, hemen çünkü bakarız. Bakınız Hocam, bunların yazışmaları...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Şöyle mi yapsak acaba: Hayali olarak mesela "3 tane yurt içi" desek de nereye gideceğimize sonra, öğrendikçe mi...

BAŞKAN – Bunların yazışmaları gerekiyor çünkü.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sayı koymaya da gerek yok, zaten kararını aldık yani.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır ama zamanını diyor.

BAŞKAN – Şöyle, bunların, tabii, yazışmaları gerekiyor, zaman alıyor yani belki o ildeki vilayete yazıyorsunuz, Parlamentonun izni var, birtakım imkânları kullanmasına, resmî yazı...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ha, anladım.

BAŞKAN – O anlamda yani "Aman şuraya hemen bir bakalım, bunu gündemin 1'inci maddesi olarak gidilecek yerlere koyalım." diye var ise alayım hemen diye sordum. Yoksa dediğim gibi, bunu önümüzdeki salıdaki toplantıda da getirebiliriz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Mesela benim aklıma bir de ne geldi biliyor musun. Öldürülmüş kadınları öldürenleri ziyaret. Mesela, Güldünya vardı, zorla iki erkek kardeşi...

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Onu söyledik.

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 14

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet ama işte mesela öneriyorum onun için. Aklıma gelen o değil de aklıma gelen, Güldünya meşhur oldu ve sembol oldu. Onu iki erkek kardeşi öldürdü ve zorla öldürttüler o kızı. Çünkü, öldürmek istemiyorlardı; gittiler, geldiler, sonunda mecbur kaldılar. Mesela o iki erkek kardeşle konuşmak ilginç olabilir. Bugün ne düşünüyorlar? Nasıl zorlandılar, nasıl bir toplumsal baskı altındaydılar?

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sebebi neydi ama?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Sebebi namus meselesi tabii ki. Hayır, bir dakika, anlatabilir miyim?

BAŞKAN – Ben rica ediyorum, bakın -bu biraz da zaten sıcak bir konu- karşılıklı konuşmalara girersek sıkıntı çekeriz. Notlarımızı alalım, sonra söz alıp da devam edelim.

Şimdi, onu rıza gösterirlerse ancak yapabiliriz. Tabii, onu konuşabiliriz; eşini öldüren, şiddet görüp de eşini öldüren kadınları ziyaret edebiliriz yani kadınlara da sorabiliriz “Sen eşini niye öldürdün?” diye.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Sebebi ne olursa olsun...

BAŞKAN – Yani, bu çok boyutlu bir şey ama bunu, dediğim gibi yani bunu söz aldığımızda ve -şiddeti tanımlama maddesi- bu geniş toplantıda bunları konuşalım ve bence hazırlıklı da gelip konuşalım. Şimdi, burada birbirimizin fikrine karşı bir fikir koymayla zaten bir yere varamayız. Çünkü ortada bir gerçek var; şiddet, şiddettir yani.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, hayır “Örnek ver” demediniz mi? “Örnek verin” dediniz diye benim aklıma Güldünya’yı öldüren iki erkek kardeş geldi.

BAŞKAN – Bunlar semboldür, Ayşe Paşalı -Allah rahmet eylesin- bunlar semboldür.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ha, o var, aynen.

BAŞKAN – Yani, bunların üzerinden bu ülke zaten ayağa kalktı, iktidarıyla muhalefetiyle, bütün kurumlarıyla.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Aynen.

BAŞKAN – Çok acı çekti herkes, çok üzüldü. Ben gazetelerin sürmanşetlerini hatırlıyorum. Üç gün gözüme uyku girmemişti.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Kızını canlı gömen bir baba var mesela.

BAŞKAN – Yani, bunlardan tabii herkes çok etkileniyor Hocam ama bunların sebeplerini, o kişilerin bugün içinde buldukları durumları, bunları ayrı bir gündem maddesiyle konuşalım. Sizin bu konuda ekleyeceğimiz bir şey var mı?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bu konuda değil, başka bir konuda bir şey söylemek istiyordum, temenniler konusunda.

BAŞKAN – Tamam, o zaman şunu bitirince tekrar...

Ben Murat Bey’e bu konuyla ilgili çok kısa bir söz veriyorum, hemen şeye geçiyoruz.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Başkanım şimdi “sebebi” derken arkadaşlar yanlış anladılar, tepki koydular, onu izah etmek için...

Şimdi, bir meseleyi eğer doğru teşhis edemezsek tedavi de edemeyiz. Yani “meselenin sebebi” derken kastettiğim şey o. Yani, biz bir şeyi araştırıyoruz ama her şeyiyle araştırıp rahatlıkla tartışabilmemiz ve gerektiğinde niye olduğunu sorabilmemiz lazım. Eğer o sorulara biz aldığımız cevapları doğru yorumlarsak çözüm üretebiliriz. Yani, ben “sebepleri” deyince sanki “Sebebi olabilir mi?” şeklinde bir tepkiyle karşılaştım. Elbette sebebi olamaz. İnsanı öldürmenin ya da ona şiddet uygulamanın bir sebebi olabilir mi? Olamaz ama bu bizim de araştırma konumuzda sebebinin sormama, sorgulayamama gibi bir kısıtlama getiremez yani ben onu ifade etmek istedim.

BAŞKAN – Tabii, o “Mazereti olabilir mi?” şeklinde olabilir. Tabii ki olamaz. Zaten bu Komisyonun da ismi kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılması. Hep birlikte bakacağız sosyolojik mi, daha ziyade ekonomik mi veya başka alışkanlıklardan, kültürel etkilerden mi, onların hepsine birlikte bakacağız. Sonunda da...

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Batman’dan başlayabiliriz, bir gerileme de varsa bunu nasıl başarmışız?

BAŞKAN – “Bir bakalım oraya.” diyorsunuz. Örneğin Batman, Batman’da bir alan, bir saha çalışmasının yapılması önerisi var.

Teşekkür ediyorum.

Buyurunuz Sayın Aydoğan.

Tabii, bunları önerin lütfen, açık açık önerin. Bunlar çalışma planına dâhil olsun, bunlar çok önemli konular çünkü. Ben direkt de yazdırabilirim uzmanlara ama ben istiyorum ki bu Komisyondan bunlar hep böyle fikir birliğiyle, birlikte çıksın öneriler.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Başkan, ilk çalışmaya sığınma evlerinden başlayabiliriz diye düşünüyorum. Yani, genellikle sığınma evlerindeki kadınların neredeyse yüzde 100’e yakını şiddet nedeniyle oradalar yani ilk planlamaya onları alabiliriz ve yine, tabii ki kadın intiharlarının en fazla olduğu yerler denince akla Batman geliyor ama daha sonradan yapılan bir çalışmada intiharların sadece Batman’da değil, Türkiye’nin genelinde olduğu açığa çıktı yani bilimsel bir çalışma olarak ortaya çıktı ama yine de bölgeden başlanılabilir bu konuda yani Batman olabilir.

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 15

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Binnaz Toprak, Hocam buna dair mi söz istiyorsunuz, sonraki... “Sıraya girdim.” diyorsunuz, peki.

O zaman tekrarlayalım, bunun için hâlâ süremiz var, öneriler gelebilir. Sığınma evleri ve Batman’ı koyduk. Örneğin sığınma evleri için şartları çok zorlamanın gereği yok, Ankara’daki sığınma evlerinde bu çalışma yapılabilir. Yoksa siz farklı şehirlerden modeller mi diyorsunuz?

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Yani, bölgesel bir çalışma yapsak iyi olur. Örneğin Karadeniz’de varsa bir sığınma evi oraya birkaç arkadaş gidebilir. Diyarbakır’daki bir sığınma evinden, İç Anadolu’dan yani Türkiye’nin çeşitli bölgelerindeki sığınma evlerindeki kadınlardan bir görüş alırsak bu konuda, iyi olur.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Nurcan Dalbudak, buyurun.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Başkanım, burada öncelik olarak şunu alalım mı: Yani hem şiddet önleme merkezi oluşturulmuş hem kadın sığınma evi var hem ilk kabul birimi var yani devletin yasa gereği açabileceği bütün kurumlar açılmış ve ona rağmen hâlâ “Çok yoğun bir şiddet verileri var, elimizde datalar var.” deyip şöyle bir illeri elesek de... Yani, tamam, Batman’da bir dönem, evet, olaylar sebebiyle oldu ve o daha lokal bir durum ama şimdi, hani, genel itibarıyla bakıp, o illere bakıp yasa çerçevesinde kurumlar açılmış ama buna rağmen hâlâ halledilememiş görünen illeri çıkarsak daha yoğun bir filtrasyon yapmış olacağız ve elimize daha az il gelecek. Çünkü, oturup hani, sadece “şu il, şu il” demektense başka bir çerçeve çizip, ona göre yoğun bir şekilde eleyip direkt gitmek daha uygun olur diye düşünüyoruz naçizane.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum size.

Sayın Gülşen Orhan, buyurun.

GÜLŞEN ORHAN (Van) – Başkanım, sığınma evleri çok önemli bir veri bizim için. Bence bir sonraki toplantımızda kadın sığınma evlerinin elindeki bilgilere ulaşmamız çok iyi olabilir bizim yol haritamızı belirlemede. Ne kadar insan var, yine, illere göre neler var ve onların elinde -yine aynı şekilde- illere göre tespit edilebilecek şiddetin oranı veriler var, seyahatleri ona göre de belirleyebiliriz.

Zaman kısıtlılığı açısından -bir arkadaşımız söyledi galiba- grup çok büyük, iller çok fazla, zaman da çok kısıtlı olduğu için grup grup değişik illere dağılırsa daha iyi bir çalışma olabilir, öyle bir planlama yapılabilir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Alt komisyonlar bunun için uygun olabilir belki, değil mi? Sığınma evlerini özel olarak araştırarak bir grup veya bu Komisyonunda “Buna vaktim var, ben gidebilirim.” diyen küçük gruplar oluşturup sığınma evleri... Bu konuda başarılı olmuş ya da olmamış farklı modelleri seçip bir filtrasyon, hakikaten bir eleme yapıp bize bir bilgi, bir görüş verecek sığınma evlerini seçerek böyle bir şey planlayabiliriz, daha doğru olur gibi görünüyor. Çünkü, zaten 17 kişilik bir Komisyon, 17 kişi birden sığınma evine gitmeyeceğine göre... Belki hatta içimizde, bilmiyorum, sadece sığınma evleri üzerinde çalışan bir arkadaşımız bile olmuş olabilir, yoğunlukla sığınma evleri üzerinde uzmanlaşmış, o arkadaşımızın başkanlığını bile tercih edebiliriz bu konuda.

Buyurunuz Sayın Demirel.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Efendim, şimdi murada gelirsek biz tekrar Amerika’yı keşfetmiyoruz. Genel olarak özellikle belli bir kısmımız... Türkiye’deki değil, hani dünyada da, insanın olduğu her yerde fitrat aynı ya, o yüzden genel olarak şiddet eğilimlerinin sebepleri üç aşağı beş yukarı belli. Bizim muradımız, Türkiye’de buna en elverişli, en kolay ulaşılabilir, erişilebilir çözüm metodolojisi ne olur, bunun paydaşları kimlerdir diye, biz en azından parti olarak bu Meclis araştırma önermesini onun için vermiştik.

Şimdi, Türkiye’de 18 yaş altı kadın başına en çok çocuk olan iki il Siirt ve Ağrı. Bu bir şiddet.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Nereler?

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – 18 yaş altı kadın başına en çok çocuk doğurganlık hızı Siirt ve Ağrı’da. Bu bir şiddet ise bunların hiçbirinde ŞÖNİM, mönim yok. Yani, ŞÖNİM’lerin açılırkenki felsefesi “Şiddet çok oluyor, oraya açayım.” diye açılmıyor. Onun için belli merkezlerin olduğu yerlere gidelim, gittiğimiz yerde o odak orası değil.

İkinci bir şey, sığınma evleri benim biraz özel ilgili çalıştığım bir konu. Sizin dediğiniz gibi, hani içimizde de vardır bu konuları çalışan. Ben sığınma evi ziyaretleri yapan birisiyim. Sığınma evinin nerede olduğu hiç fark etmez çünkü içinde her yerden insan olur. Gidersiniz Ağrı’dan “Berdel diye geldim.” der; gidersiniz Manisa’dan “Erkek arkadaşımın hamile kaldım, eve gidersem öldürürler.” diye gelir ve bu kadınlar bir süre sonra zaten başka bir sığınma evine aktarılır çünkü belahlı -bunun tabiri bu, başka bir ifadesi yok- onun orada olduğunu öğrenir ve oraya gelir. Ve birçok ilimizde sığınma evlerinin adresi her ne kadar resmî yazışmada verilmesede aynı askerî hastaneler gibi...Gülhane’ye ya da Genelkurmay’a yazı yazın, deyin ki: “Kaç tane yatak kapasitesi var hastanelerinizin?” “Devlet sırrı” der, söylemez ama gidin, hastanenin

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 16

levhasında yazar “850 yataklı mevki hastanesi”, bilmem ne, falan filan gibi. Şimdi, herkes de bilir bu sığınma evlerinin yerini. Ve şöyle bir tabir gelişmiş: “Sığınma evi durağında ineceğim.” Toplu taşımalarda böyle bir ifade var. Dolayısıyla, o belalı kişinin -baba, ağabey, sevgili, boşanılmış koca, kim olursa olsun- gelip bu kadını bulma ihtimali olduğu için kadınlar sığınma evlerinde gezdiriliyor. O yüzden, gittiğimiz ilin neresi olduğu fark etmeksizin benzer öykülere ulaşıyoruz.

Dediğim gibi, üniversiteli kız da var burada. İlla kocası yapmış değil, erkek arkadaşından hamile olmuş, “Eve gitsem ölürüm.” diyor, yani kesinlikle öldürürler. Dolayısıyla, dediğim gibi, berdeliden kaçan var, kocasından kaçan var, kendi kaçan var, her şey var. Sığınmaevlerinin herhangi birine gittiğimizde kalabalık olmak hiç doğru değil çünkü şöyle bir şey oluyor: Kendimize göre düşünelim, her insanın kaldığımız yer neresi olursa olsun insan onuru denilen bir şey var ve mahremiyet var. Hapishanedeyse ya tutuklusunuz ya suçlu ama paylaşmak istemeyebilir. Sığınmaevlerinde de sorduğunuz zaman öyküsünü, size güvenmesi gerekiyor, bunun için de bir ortam lazım. O yüzden böyle biz hani “Kaç kişiyiz?” yok, öyle bir şey mümkün değil olmaz. O yüzden sığınmaevlerine giderken de gidecek heyetteki arkadaşlara ben hani –muhakkak bir çoğumuz bunu biliyoruz ama- bir tavsiye mahiyetinde söylüyorum: Küçük grup hâlinde gidilmeli, oradaki insanın hassasiyeti, kişisel mahremiyeti göz önüne alınarak gidilmeli, yanımızda çok insanla gittiğimiz zaman zaten anlatmazlar ve bazen de yalan öyküler de olabiliyor.

O yüzden, gittiğimiz yer çok fark etmez, Diyarbakır’da da gitsek Edirne’de de gitsek Türkiye ortalaması bir kadın profili görüyorsunuz Trabzon’dan, Ağrı’dan, Ardahan’dan, oradan buradan. Çünkü dediğim gibi, kaygı nedeniyle il değiştiriyorlar. Yani bu, uyuşturucu bağımlısı oğlu da olabiliyor bir annenin, oğlundan kaçıyor kadın. Dolayısıyla gittiğimiz yerde benzer öyküler olur ama bunları tanıklık olarak görmek belki bizleri bazı çabalar için gayrete getirebilir. Yani tanıklık hayatta önemli şeylerden biri.

Bir de dediğim gibi bu ŞÖNİM’ler, kimse hani bunu muhalefet, iktidar diye algılamasın, bu genel ülkesel teamülümüz bizim, yani açalım. Nereye? İşte filan bakan bilmem ne ilindedir, o iline bir aktivite diye ister, filan komisyon başkanı ister, bilmem kim partisinin grup başkan vekili ister, öyle açılıyor. Ne Siirt ne Ağrı’da yoktur ama aile içi şiddetin en çok bildirildiği il neresi diye sorarsanız Bilecik’tir. Çünkü bir yerde ekonomik, kişi başı düşen para artıyorsa iletişim aletine, haberleşmeye ulaşım artıyorsa bildirim artıyor. İzmir ve Bilecik. Bilecik’te kişi başı nüfusa orantıladığınızda yüksek çıkıyor ama şiddet dersenez, Türkiye’de en bilinen yolu 18 yaş altı kızların kaldığı şiddet Ağrı ve Siirt var. Hani gezmek görmek anlamında çok insan hikâyeleri değişmiyor. Ne gibi? İşte, parası olan adamın metresi, parası olmayan adamınkinin de kuması oluyor ama yaptıkları iş aynı iş, eş aldatma, ikinci bir ev açma. İsimler değişebilir İzmir’de gittiğiniz sığınmaevinde ama öykü aynıdır, içeriği aynıdır. Ben o konuda katkı vermek istedim, yani Diyarbakır’da sığınmaevi görsek de İstanbul’da görsek de hikâye değişmez.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum bu konudaki açıklamanız için.

Buyurun Sayın Güven.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Başkan.

Şimdi, sığınmaevlerinin, hakikaten, içinde yaşayan insanların hikâyeleri hemen hemen aynı. Yalnız, sığınmaevlerinin yeterliliği konusunda çok büyük farklar var. Yani İzmir’in içinde bile farklı özellikte olan sığınmaevlerinin olduğunu biliyoruz. Bazıları çok güzel ama bazılarında ise yaşamlarını sürdürmeleri açısından ve eksiklikler açısından hemen hemen hepsinde farklılıklar var. Aslında, doğru, küçük gruplar hâlinde sanırım erkek vekillerimiz herhâlde konuşamayacaklar sığınmaevlerindeki kadınlarla ama diğer değişik örnekleri, değişik illerde gruplara ayrılarak ziyaret edebiliriz. Hem eksiklikler yönünden hem de diğer sorunlar yönünden bir değerlendirme yapılabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bu konuda çok enteresan bir örnek gördüm ben Roma’da. Sizlerle paylaşmak isterim. Kadın sığınmaevi, işte “Güvenliği nasıl sağlıyorsunuz?” dedik. “Mahalle sağlıyor.” dediler. Gizli değil. İsim, adresi ortada çünkü ulaşamayan erkeğin daha da asabileştiği, daha da kontrolden çıktığı ama bilirse ki eşi veya her kimse o kadın orada ve istediği zaman gidip görüşebiliyor, o zaman bu şiddetin daha da azaldığını tespit etmişler ve Roma’daki benim ziyaret ettiğim sığınmaevi adresi bilinen, kamuya açık bir yerde. Sadece böyle iki kademeli bir giriş yapmışlar, bir kademedden giriyorsunuz ziyaretçi olarak, orada duruyorsunuz, çağırılıyor, şu alandan içeri geçemiyorsunuz. Buraya geliyor ve birtakım insanların, görevlilerin nezaretinde istediğiniz zaman, eğer kişi kabul ediyorsa görüşüyorsunuz. Aykırı bir şey olduğu zaman polis zaten bu konuda alarma çok yakında bir karakol ve mahalleli bir iki tane böyle içip gelip bağırın falan olduğunda da millet böyle inmiş sokağa “Buyur, birini mi istiyorsun?” falan gibisinden ve o geleni de caydırmışlar. Yani belki bu da bir model, bunun üzerinde de tartışılabilir. Yani bir insanı topyekûn ortadan yok etmek mi, arayan kişiyi iyice panikletip kızdırmak, iyice hasım etmek mi yoksa başka bir model mi? Bu doğru demiyorum, yani Komisyon üyelerimizden rica ediyorum yanlış anlaşılmasın.



# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 17

Dünyada bu konuyla mücadelede muhtelif örnekler var. Biz belki bunların üzerinden bakıp kendi kültürümüze, bu ülkenin kendi sosyolojik, ekonomik ve manevi gerçeğine uygun olanlar ne olabilir, işte çözüm kısmında bunu çıkarabilirsek ben bunu çok önemseyeceğim.

İkincisi: Ben başlamıştım ama nefesim yetmedi, bitiremedim. Şiddetin, kadına karşı şiddetin, aile içi şiddetin devlete ve topluma maliyetinin ölçülmesi. Bununla ilgili bir metodoloji çalışması başlatmıştık biz. Örneğin, bunu yaklaşık sekiz sene kadar önce Amerika yaptı. Devlete maliyetini 12 milyar dolar olarak hesapladı ve bir yılda kadına karşı şiddetin Amerikan devletine ve topluma ekonomik bir finans maliyeti de var. Yani bu sağlık, adalet, iç işleri, birçok alanda belki biz bir Komisyon olarak bu modelin çalışması üzerinde de bir öneri getirebilmek için buraya da bir bakabiliriz. Özellikle akademisyenlerimiz, değerli hocalarımız var. Bununla ilgili ben çıkarmıştım bir referans listesi ve Türkiye’de bu konuda çalışma yapabileceğini söyleyen bir kamuoyu araştırma grubuyla da –başında bir hoca vardı- görüşmüştüm. Belki, mesela, bunu hesaplatıp bunu hep birlikte birbirimize söylememiz, yani biz bununla ilgili ne kadar bir kaynak, iş gücü kaybı dâhil, yani bunun topluma maliyetinin, manevi ve maddi maliyetlerinin de belki artık ortaya konması gerekiyor.

Bir şey daha vardı, Tomografi diye bir çalışma yapmıştık. Arzu ederseniz paylaşılır. Bugüne kadar kadına karşı şiddetle ilgili yapılan araştırmalarda sorulan sorular hep aynıdır. Kadına sorulan bellidir, “Eşin seni dövüyor mu? Niye dövüyor? Yaş grubu ne? Gelir grubu ne? Diploma durumu ne?” Erkeklerle de buna benzer klasik şeyler sorulur. Biz ilk defa İstanbul’da bir ilçe bazında mikro ölçekte bir çalışma yaptık, adına da o yüzden Tomografi dedik yani iyice girip sormak. Örneğin, bir erkeğe, eşini döven bir erkeğe “Damadın kızını dövüyor mu?” ve “Sen bu durumda ne hissediyorsun?” sorusunu sormak. Belki artık başka sorular sormak. Yani “Baban anneni dövüyor mu? Dövdüğü zaman ne hissediyorsun?” bunları sormak.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – “Kadına şiddeti kabul ediyor musun?”

BAŞKAN – Tabii ki.

Yani biz orada bir model ortaya çıkarmıştık ve bunun “focus” grupları da oluştu, o “focus” gruplarda çok enteresan beyanlar da var. Yani bunların hepsini tutanağa da bağlamıştık o zaman ve oradan da bir özel metodoloji, yeni bir kamuoyu araştırma formatı oluşturmaya baktık ve bir dil. Yani bir erkeğe gidip de sadece eşini dövüp dövmediğini, dövüyorsa niye dövdüğünü sorup ondan sonra da “Ha, öyle mi, iyi o zaman. Artı bir tane daha ilave ettik.” deyip oradan ayrılmak buna çok çözüm de getirmiyor. İsterseniz o çalışmalar da paylaşılır, belki onun üzerinden seçilmiş özel bir il ya da ilçede bir araştırma yaparız ve onu da ek olarak koyabiliriz. Yani bu soru formatı, bu soru şekliyle karşılaşılan sonuç ne?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Türkiye çapında da yapılamaz mı?

BAŞKAN – Yapılabilir ama benim imkânlarım buraya kadardı, yani maddi olarak ancak bu kadar finanse edebildim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, hayır...

BAŞKAN – Ha, tabii, o büyük, yani bunu çok geniş kapsamlı yapmak lazım. Belki il il yapıp ondan sonra da Türkiye diye. Hatta bizim de hedefimiz oydu, bunu bu şekilde yapıp sonra billboardlarda bu sonucu bütün Türkiye’yle paylaşıp bu probleme iyice dikkat çekip oradan da çözüm önerilerimize geçmekti. Yani buna farkındalık kampanyaları dâhildir, buna seferberlik dâhildir, her neyse onlar zaten zaman içinde çıkar. Ama özel bir araştırma metodunun da artık bence Türkiye’de yeri ve vakti geldi. O standart “Dövüyor musun? Dayak yiyor musun?” soruları dışında.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Bunu baştan değiştirmek gerekiyor.

BAŞKAN – Mutlaka.

Buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani bu ilginç çünkü bu kamuoyu araştırmalarında -yani ben de daha önceden çok yaptığım için oradan biliyorum- en önemli şey neyi soracağımı bilebilmek ve nasıl soracağımı bilebilmek. Yani örnekler de verebilirim ama nasıl böyle birtakım hurafeler yıkılabiliyor böyle, doğru soruyu sorarsan, onunla ilgili olarak bir tanesini vereyim mesela: Yıllarca hep bu ülkede şeriat isteyenler yüzde 21 çıkıyordu. Ben de hep bu çok yüksek bir oran, imkân yok diye düşünüyordum. Nitekim, bu toplumda, yani “Türkiye’de bir şeriat devleti ister misiniz?” gibi bir soru sorduğunda yüzde 21 bizde de çıktı.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Siz ne istiyorsunuz Hocam?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Şimdi, çünkü neden...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çünkü hukuk devleti demek şeriat devleti.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, bir dakika Beyefendi, ben başka bir şey anlatıyorum İsmet Bey.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hukuk devleti diye bir devlet tarifi olmamıştır, olmaz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir dakika, başka bir şey anlatıyorum ya, şunu anlatıyorum: Yapılan araştırmalar soruyu böyle soruyordu. Biz de sorduk aynı şekilde ama ben şunu düşünüyordum: Bunu bu şekilde sorduğunuzda insanlar bunu Allah’ın hukuku hâkim olsun mu gibi anlıyor olabilirler, şeriatın ne olduğunu da bilmiyor olabilirler, şeriat hükümlerinin, onun için “evet” diyor olabilirler. Ama mesela şöyle bir soru sorunca bizde de yüzde 21 çıktı: “Medeni

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 18

Kanun'a göre bir erkek bir kadınla evlenebilir ama İslam hukukuna göre şartlar müsaitse dörde kadar evlenebilir." gibi dediğinizde o yüzde 21 birden bire yüzde 3'lere, 5'lere falan düşüyor. Dolayısıyla soruyu nasıl sorduğunuz çok önemli.

Şimdi, senin söylediğinden yola çıkarak şunu yapmak mümkün mü acaba: Yani soru formatını hazırlaması kolay da, birlikte buradakilerle hazırlarız ama tabii, bunu Türkiye çapında yapabilmek için para bulmak lazım. Genellikle de Türkiye çapında 2.500-3.000 kişilik örneklem falan 50 bin lira falan gibi bir şeyler tutuyor. Eğer bunu bulabilirsek bunu yapabiliriz. Yani yeni bir araştırmayla tabloyu ortaya koymak kamuoyu yoklamasıyla, TÜİK verilerini kullanarak Türkiye nüfusunu temsil niteliğine sahip. Böyle bir ilçeden hareketle değil de çünkü o fazla bir şey ifade etmiyor, o ilçenin özelliği olabilir mesela, verilen cevaplar oraya has cevaplar olabilir ama Türkiye çapında yapmak önemli.

Ve de soruları akıllıca düşünmek. Yani birkaç kişi üzerinde çalışır, ondan sonra burada da tekrar tartışır, sonra da son şekline sokup yapabiliriz ama bunun için Meclisten para bulunabilir mi meselesi var.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bunu o şekilde yapmamızın bir sebebi vardı, biz bu çalışmayı yapan grup olarak şuna inanıyorduk: Yani kadına karşı her türlü şiddetle ya da kadının insan hakları ihlalleriyle ilgili şablon bir problem alanı yok, şablon çözüm de yok. Yani buna baktığımızda belki Ankara'nın Çankaya ilçesinde problem farklı görünüyor, dolayısıyla buradaki yerel yöneticiye önerdiğiniz çözüm farklı. Ama işte, biraz önce de örneğini konuştuk, Batman'da daha farklı görünüyor, dolayısıyla Batman'daki yerel yöneticiye önerdiğiniz model farklı. Yani şiddeti doğru tanımlarsak, işte, ekonomik, efendime söyleyelim, fiziksel, psikolojik, biz ona teknolojik de koymuştuk yani İnternet üzerinden kadına uygulanan ciddi bir şiddet var.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne?

BAŞKAN – Teknolojik şiddet.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – O nasıl oluyor?

BAŞKAN – Görüntülerinizi yayınlıyor sizin. Yani sizin İnternet'e görüntülerinizi koyuyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ha, oradan tanışması biriyle falan. Tabii.

BAŞKAN – Yani bundan daha vahim... İşte, bu da şiddetin çok vahim bir şeyi ve tabii bu, kadın bedeni üzerinden de yaşanan bir problem vesaire vesaire.

Yani orada tanımları doğru yapmıştık, sorular oluştu, metodolojisi de çıkmıştı ortaya ve biz bunu arazide denedik, bir tek sebeple, o ilçe belediyesine "Sizin ilçenizde şiddetle ilgili mücadelede yapmanız gereken bu." diye yanında bir reçete verebilmek. Bunu o ilçeye verdiğiniz zaman bu gidip örneğin, Şişli'deki uygulama veya Beyoğlu'ndaki uygulamayla İstanbul örneğinden yola çıkıyorum, gidip bir başka sosyolojik ve ekonomik yapısı farklı bir ilçeye aynı modeli öneremiyorsunuz. Önerirsiniz, yapılabilir de ondan sonra da işte "Niye sonuç alamıyoruz?" diye hep beraber düşünüyoruz. Bu, şey gibi yani, modern tıptaki ilke gibi "Hastalık yoktur, hasta vardır." Hepimizin bedeni özeldir, benim gripim bana, sizin gripiniz size. Size iyi gelen ilaç bana iyi gelmiyor. Değil mi Hocam?

Burada doktor da olduğu için rahat rahat konuşabiliyorum.

Yani belki işte biraz daha değişik yani Türkiye'ye biraz değişik çalışmalar, biraz daha değişik öneriler, metodolojisi biraz daha kanıtlanmış yani bilimsel çalışmalarda bu alana doğru girip de daha yerel, daha makul, uygulanabilir, sürdürülebilir çözüm önerileri inşallah bu raporun sonunda. Ama yurt dışında böyle hakikaten ben de gittiğimde ve duyduğumda beni şaşırtan, bütün doğrularımı yeniden kontrol etmeme sebep olan çok enteresan uygulamalar vardı. Bir şey modeli var mesela, kadın evi diye bir model uyguluyorlar. Roma aynı Ankara gibi, İstanbul gibi önemli bir şehir ve kadınlar oraya bir günlük, veya gününbirlik veya iki gecelik iş için falan gidip gelmek zorunda. Nerede kalacak bu kadınlar. Beş yıldızlı, çok şey otellerde kalamıyorlar, böyle bir bütçeleri olmuyor. Yani İtalyan kadını da böyle yaşıyor. Çok vasatına gidemiyor, güvenlik sorunu var. Sadece kadınların, gününbirlik gelen, bir gecelik gelen kadınların kalabileceği bu tip evler yapmışlar. Geliyorsunuz Ankara'ya, işinizi bitiriyorsunuz, yarın size bir randevu daha veriliyor, o gece gidip orada kalıyorsunuz, yarın işlerinizi yapıp dönüyorsunuz. Bunun için de 40 lira veya 50 lira ödüyorsunuz ama son derece temiz ve güvenli.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bunları bulmak mümkünse, hani uluslararası diyordun ya...

BAŞKAN – Ben gittim bunlara Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) - Mevzuat değil de bu tip örnekler ama nereden bulunur?

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Kaç ülke bu konuda...

BAŞKAN – Ben Berlin'de bu konuda çalışma yaptım. Şey çok enteresandır, Viyana'da bu "intervention"... Bu müdahale merkezlerinin orijininin olduğu yer. Orada Tamer Çıtak vardır, Binnaz Hocam da tanır. Kadına karşı şiddetle ilgili Tamer Çıtak, Türkiye'de bizim konferanslara da aldığımız bir Hanımdır. Çok uzun... Orada bir merkezde görevlidir. Yani bütün bunların böyle... Ama hepsinde değişik işleyişler var. Beni ilgilendiren, ben o ne yapmış, ben de aynısını yapayım diye gitmedim çünkü benim ülkem dinamikleri farklı, sebepleri farklı, kültürüm farklı, dinimiz farklı, geleneğim farklı, her

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 19

şeyim farklı. Ben buradaki kadını şiddetten koruyucu ve daha da önemlisi, erkeği bundan caydıracak ne bulabilirim? Şimdi, biz sürekli kadın odaklı bakıyoruz meseleye ama aslına bakarsanız bu problemin bir tek muhatabı var, erkekler. Mesela bir seri yapmıştık biz oradan nasıl görünüyor diye, toplumda lider olacak, öncü olacak erkekleri belki bu meselenin içine dâhil edebilmek çok önemli. Genç erkeklere bunun eğitimini, manevi eğitimini verebilmek çok önemli. Yani bu yeni yetişkinliğe daha geçmemiş delikanlıların kampanyalarla onlara birtakım koçlarla, rol modellerle bu eğitimlerin verilmesi. Sonuçta bu sıkıntıyı yaşayan o. Yani bir insanın çok sevdiği birine el kaldırması nasıl bir şeydir, hele çok genç yaşta? Belki bu genç erkeklerde bu çalışmalarını yapmamız gerekiyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben o Güldünya'yı öldüren kardeşleri onun için önerdim çünkü onların da bir trajedisi o yani onlar için de trajedi.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, tabii Hocam buna sebebiyet verdi ama şimdi, demokrasi standart kabul etmez arkadaşlar. Birisi şiddete başvurmamak kaydıyla, ötekine dayatmamak kaydıyla her şeyi isteyebilir. “Ben ağaca tapacağım” diyebilir. Siyasete düşen, bize düşen, demokrata düşen taşın önündeki engeli kaldırmaktır. Dolayısıyla, bir başka lisanda hukuk anlamına gelen şeyleri ikide bir temcit pilavı gibi toplumun önüne sürmenin hele bu çağdan sonra artık çok yadırgatıcı olduğunu ifade etmek istiyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Mesele o değil, ben onu anlatmak istemedim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çok eşlilik konusu...

Bakınız, arkadaşlar, ben konuşmamın başında şunu söyledim, bunları sümmededarik söylemedim, çok rafine bilgiler aktarmaya çalışıyorum, o da şudur: Şimdi, ben en son...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben onu söylemedim...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Affedersiniz, bitireyim Hocam izninizle. Siz vesile oldunuz dedim zaten sevgili Hocam.

Şimdi, dolayısıyla, şunu söyledim: “Bunu kalıp yargılarla çözemezsiniz.” derken geleneksel, örfsel, dinden referans getirdiğini söyleyen, hadislerden referans getirdiğini söyleyen öbeğe yükledim. Ama “Aydınlanmacı bir anlayışla da bunu çözemezsiniz.” derken yani modernitenin kadını emtia hâline getirmiş boyutuna yükledim. Üçüncü bir yol bulmamız gerekir dedim sevgili Hocam. Bu tanımlara takılarak bunları yapamayız.

Bir başkası: Hiç kimse ötekinden daha çok insan değildir. Birileri kalker “Ben falancadan –bu kadın, erkek, kim olursa olsun, hangi bölük olursa olsun- ben senden bir santim daha fazla insanım.” dediği an kıyamet orada kopar. Biz adalet devleti isteriz, adalet isteriz. Hukuk da yetmez, adalet isteriz. Adaleti uygulayacak olan da sizler, bizler ve toplumun önünde olan insanlar.

Çok eşlilik konusuna gelince Hocam, bir daha hiç konuşmamız üzere söylüyorum da onun için.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Konuşacağım ama.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hayır, ben kendim için söylüyorum. Yani bu konuyu belki şu ifademden sonra bir daha gündemde tutmazsınız anlamında söyledim. Yoksa siz istediğiniz zaman tabii ki konuşacaksınız sevgili Hocam.

Arkadaşlar, bu ayet Uhud Savaşı dönüşü inmiştir. Uhud Savaşı'nda Müslüman bölük mağluptur, olması da gerekiyordu, taktikler yerine getirilmemiştir. Bu bahsi diğer... Arkadaşlar, Uhud savaşında Müslüman bölüğü çok zayıf verdi. Dolayısıyla, o günün tarihsellik şartlarında bir korumacılık olarak bu “Daha üzerine şunu şunu yapabilirsiniz koruma anlamında.” Ama efendim, indirgemeci fanatiklerin bunu kendi keyiflerince yorumlamaları herhâlde birilerinin de çok işine geliyor ki mal bulmuş mağribi gibi buna sarılıyor. Ama diğer taraftan hiçbir meşruiyet sınırı tanımadan çocukları cami avlularına bırakarak... İşte o ne kadar yanlışsa bu metres hayatı da bu kadar yanlıştır.

Dolayısıyla, biraz önce Başkanımın söylediği gibi, her toplumun kendi örfü, âdeti, gelenekleri o toplumun tutkalıdır, tapusudur arkadaşlar. Şimdi, biz dünyanın hangi toplumuna... Diyelim ki bu gelişim dersleri falan uyguladık. Yani Amerikalının damak zevki farklı, inanç ilkeleri farklı. Onlar kendilerince bir yöntem geliştiriyor, biz kendi yöntemlerimizi modern çağın yöntemleriyle mezcederek en iyi olanı bu alanda da ortaya koymak zorundayız. Ama buna ezberlediğimiz birtakım yanlış bilgilerle bir bölüğe yakıştırmalara kalkarsak, bu hangi bölük olursa olsun, o zaman bu şu anlama gelir: “Ben sana öğretirim, senin öğreticin olurum. Senin söylediğin gibi bu işler olmaz. Ben senden az, biraz daha fazla insanım.” Benden kilolu olabilirsin, benden yakışıklı olabilirsin, benden zengin olabilirsin ama asla benden daha çok insan olamazsın.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz ama bu ikili anlamalar ve anlaşamamazlıkları lütfen ikili halledelim. Burada, bakın...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hocam, tahkir ederek...

BAŞKAN – İsmet Bey, rica ediyorum.

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 20

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben buna cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Hocam, sizden de rica ediyorum, bakın, arkadaşlarımızın da zamanı çok değerli ve şu anda kimseyi ilgilendirmeyen bir tartışma burada yapılıyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama beni ilgilendiren.

BAŞKAN – Ama birbirinize cevap şeklinde giderse...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bakın, ben burada töhmet altında kaldım.

BAŞKAN – Ben şunu anlatmaya çalışacağım size. Bir dakika lütfen.

Hocam bir araştırmanın saha çalışmasında soru yanlış sorulursa cevap da nasıl yanlış çıkıyor, onu örnek vermeye gayret etti. Yani anladığımız budur. Onun için siz bunu dışarıda ikiniz, kendiniz lütfen konuşun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır hayır, öyle kavgalı...

BAŞKAN – Ben ama sizin muradınızı söyledim Hocam.

Şimdi, Candan Hanım...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – İsmet Bey'i dinlediyseniz beni de dinlemek zorundasınız.

BAŞKAN – Bir dakika Hocam, müsaadenizi rica ediyorum. Bakın, ne olur, yoksa bu kaosu altından kalkamayız.

Candan Hanım uzun zamandır söz bekliyor, buyurun. Candan Hanım'a söz veriyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama bakın, bu haksızlık.

BAŞKAN – Hocam, vereceğim, size de vereceğim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – O zaman...

BAŞKAN – Niye?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çünkü benim söylediğim bir laf üzerine, kastetmediğim bir şey üzerine burada haksız bir şekilde...

BAŞKAN – Ama öyle bir şey söylemedi İsmet Bey. Bir yanlış anlaşılma da oldu. Başka bir örnek verdi.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – İsmet Bey'i dinlediyseniz beni de dinlemek zorundasınız.

BAŞKAN – Tabii ki dinleyeceğiz. Bir dakikanızı rica ediyorum.

Candan Hanım, buyurun.

Epey bir zamandır bekliyor çünkü Candan Hanım.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Şimdi, sığınmaevleri konusunun üzerine çok şey girdi ama ben de yaklaşık bir buçuk iki yıldır sığınmaevlerini ziyaret ediyorum. Yani hem siyasi çalışmalarla gittiğim yerlerde hem de sırf sığınmaevlerini ziyaret etmek için gidiyorum. Sayın Ruhsar Hanım'ın da dediği gibi, gerçekten bir kere çok farklı profiller var. Yani orada stabil o ilin nüfusuna yönelik bir kadın profili yok. Değişken, ara sıra... Ama şu da çok önemli: Oraya gelen hiçbir kadın "Kocam bana, işte eşim, babam, sevgilim, kardeşim bir fiske vurdu, o yüzden buradayım." diye gelmiyor. Tam tersi, kronikleşmiş artık, tabii, kronikleşmiş, uzun yıllardır devam eden, artık yeter diyerek... Ve büyük bir korku var hepsinde, çok ciddi anlamda korku, yaşam korkusu. Yani varlık yokluk korkusu.

İkincisi: Ciddi anlamda, gerçekten güvensizlik de var. Maalesef, oraya gelen profil zaten öyle. Hani başka bir yere gidemediği için orada çaresizlik. Dolayısıyla, hani şimdi Türkiye örnekleriyle yurt dışı örneklerini kıyaslamak, oranın geldiği gelenek görenek dedik, kültürel dedik, ekonomik şartlar dedik. Oradaki kadınların çaresizliğini bir görseniz yani o korkuyu görseniz... Evet, yani herkes biliyor ama sığınmaevlerinin mekânları ara sıra değiştiriliyor. Kadınların orada güvende olduğunu bilmesi bence çok rahatlatıcı bir şey. Tek çözüm olmuyor zaten. Hani bir şekilde deşifre oluyor ama bu anlamda farklı örneklerden, yurt dışındaki örnekleri gelip buraya hani yapıştırmak maalesef olmuyor. İlk önce kendi gerçekleriniz üzerinden bence çözüm yolu öğreneceksiniz. Ha, amacımız, hedefimiz o olsun, nihai hedefimiz o olsun ama hani Türkiye gerçekleri üzerinden gitmek bence en doğrusu. İşte yaptığımız yasalarda filanda da ortaya çıkıyor. Ya da altına atıyoruz sözleşmeyi, yok yani hiçbir değişiklik yok. Yani burada da amacımız şu olmamalı...

Biraz hassasiyet göstereceğim bu konuda çünkü yaşadık, tecrübe ettik bunu. Hani yurt dışında işte görüşmeler oluyor dedik, mart ayında galiba değil mi, Birleşmiş Milletlerde. Hani oraya yetiştirelim. Yani biz bu 8 Marta da yetiştirdik biliyorsunuz 6284'ü. Bir şey değişmedi, iki yıldır hani yasa yürürlükte. Yönetmeliğini bir yıl sonra yaptık. 25 Kasım için alelacele yetiştirelim, hediye olsun kadınlara dedik ama hediyeler hani hep şiddet ve cinayet olarak döndü.

Dolayısıyla, amacımız burada gerçekten hani samimiyetle –hepimiz için öyle olduğunu düşünüyorum- kadına şiddeti... Yani çok büyük bir ayıp çünkü bu. Aile diyoruz, baştan beri aile birliği. Ha, bu birlik beraberlik yürümez şiddetle, cinayetle. Yani böyle aile de olmaz. Bir kere bunu yapalım. Aile birlik beraberliktir diyorsak eğer, değil mi, o birlik beraberliği sağlamanın gerekleri var; sevgi var, saygı var, nezaket var, insanca muamele, hani insani değerleri konuşuyoruz. İlk önce onu sağlayacağız ki zaten yürür yani o aile zaten güçlü olur, zaten devam eder, hiçbir sıkıntı olmaz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 21

Ben yanlış ifade etmiş olabilirim, ben onu düzeltmek isterim. “Bu rapor oraya yetişsin.” demedim. Biz burada zaten kadın konusunda ve şiddet konusunda çalışan çok değerli milletvekilleri var, “O toplantıya katılım sağlanıp Türkiye adına orada çıktılar üzerinden bir konuşma yapılır.” dedim. Yoksa zaten 9’una mümkün değil. Yani Birleşmiş Milletlere öyle bir rapor yetiştirme telaşımızın da olmaması gerekiyor. Hatta, bana soruyorsanız, içimize sinmiyor ise çözüm önerilerimiz belki bir sonraki Parlamento dönemine öneri bile getirebiliriz buradan devam edin diye. Yani çünkü burada amaç hakikaten Türkiye’ye uygulanabilir birtakım öneriler getirmek yoksa Birleşmiş Milletler gibi bir şeyimiz yok, o sizi endişelendirmesin. Ferah ferah...

Hocam, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Şimdi bakın Sevgili İsmet Bey, bu Komisyonda eğer çalışacaksa bir kere birbirimize güveneceğiz. Yani ben daha cümleye başlayıp o güne kadarki yapılan araştırmalarda sorulan soru şuydu her seferinde: “Şeriat devletini ister misiniz?” diye soruluyordu dememe kalmadı, oradan itiraz etmeye başladınız. Yani birbirimize lütfen kötü niyet atfetmeyelim, bu bir.

İSMET UÇMA (İstanbul) - Asla etmeyiz zaten.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, ama dinleseydiniz eğer sizin burada bana verdiğiniz nasihati yapmanıza hiç gerek yoktu çünkü zaten söylediklerinizi iyi kötü ben de başkaları da biliyor.

İSMET UÇMA (İstanbul) – “Atatürkçü müsün değil misin?”, “Şeriatçı mısın, değil misin?” soruları gerçekten de nefret suçu sayılmalı.

BAŞKAN – Sayın Uçma, bir dinleyelim Hocanın açıklamasını.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben aynı şeyi söyledim ama dinlemeden tepki gösteriyorsunuz. Onu dedim, o güne kadar o şekilde soruluyordu. “Yanlış olduğunu düşündüğüm için farklı sordum.” dedim. Sevgili Alev’in şey söylemesi üzerine, “Ya bu sorular böyle sorulunca farklı farklı sonuçlar çıkıyor.” demesi üzerine örnek olarak verdim. Dolayısıyla, çok rica ediyorum burada bu tür tartışmalara girmeyelim çünkü zaman kaybı ve de insanların durduk yerde kırılması anlamına geliyor.

Her konuda anlaşamayabiliriz. Bakın, siz “Aileyi güçlendirmemiz gerekir.” dediniz, burada gürültü çıkmasını diye sesimi çıkarmadım ama kadına karşı şiddetin kökeninde de aile var maalesef. Çünkü kadınları öldürenler kocalar, eski kocalar, amcalar, dayılar, ağabeyler, erkek kardeşler vesaire. Dolayısıyla, aile her toplum için çok önemli ama aileyi nasıl güçlendireceğiz o da önemli. Kadına birey olarak da bakmamız lazım, sadece aile ferdi olarak değil, bu benim kanaatim. Ama bunları tartışabilmemiz lazım. Bunlar söylendi diye konuyu dine bağlamak, din yorumlarına bağlamak... Rica ederim, burada bunu yapmayalım. Bunu söylemek istedim.

Bir de uzun zamandır başka bir şey için ben söz almak istiyorum, o da temenniler kısmına eğer geldiysek.

BAŞKAN – Hocam, bunları dilek temennilere saksak.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Geldik mi?

Şimdi, temenniler kısmında şunu söylemek istiyorum: Bu Komisyonun belirli bir süresi var ve anlaşılan nisana kadar, ondan sonra da yazılacak, çizilecek, herkes okuyacak, imzalanacak falan, bu dönem bitecek ve de yılın da ortasına gelinmiş olacak. Oysa ben yıllardır bunu hep teklif ediyorum. Kadın Erkek Komisyonunda da ettim ama başarılı olmadım. Madem böyle bir komisyon kuruldu, yurt dışından örnekler dedik ya, pek çok ülke bu şekilde çözümlenmeye çalıştı. Benim önerim hemen şimdi, yani bugün olamıyorsa, bir dahaki, yarınki toplantıda, öbür haftaki toplantımızda 2015 yılının kadın yılı ilan edilmesi üzerine Meclise bir teklif vermek buradaki Komisyon olarak ve bu 2015 yılı içinde yani biz cinayetler ve kadına karşı şiddetle uğraşıyoruz ama kadın sorunsalının çeşitli boyutları var, bunlara eğilmek ve gerçekten de Türkiye’deki kadın sorununu ciddiyetle ele almak bu bir yıl içinde yani 24’üncü Dönem bitmeden. Madem bunca zamandır çalıştık, bir kısmımız burada olabiliriz, bir kısmımız olmayabiliriz vesaire. Somut bir öneri olarak hemen şimdi, yani bunun sonucunu beklemeden diyorum ben, böyle bir teklif götürelim ve 2015 yılını Meclisin kadın yılı ilan etmesini ve bu kadın yılı için de kadın sorunsalının çözülmesi, çözüme kavuşturulması için çeşitli faaliyetler mi diyeceğiz buna, öneriler mi, her neyse, bunların yapılacağını gündeme sokması. Bunu ben bu Komisyona öneriyorum.

BAŞKAN – Hocam, çok teşekkür ediyorum. Bu gerçekten önemli bir şey. Biz arkadaşlarımızla -bu Komisyonda da üye zaten bir çoğu- “Kadın On Yılı” diye bir çalışma yaptık.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Keşke on yıl olsa, Japonya öyle çözdü.

BAŞKAN – “Kadın On Yılı” diye bir çalışma yaptık. Bunu da bu çalışmaya taraf olması gereken, desteklemesi gereken ve bunun hukuki kimliği üzerinde de bir çalışma yaptık. Tabii, böyle bir şey ilan ettiğinizde bunun bir, hukuki boyutu oluyor; iki, finansal boyutu oluyor. Yani bir de fiziksel ortamları, uygulanacak programlar... Mesela bir tablo hâline de getirdik, bizim arkadaşlarla zaten gündemimizde böyle bir şey var. Yalnız 2015’i kadın yılı ilan etmek teknik olarak... Yani bu teklif edilebilir, tabii önerilebilir, bunlar güzel niyetler ama bu bir yıl önceden... Yani şu anda biz 2016’nın olmasını teklif edebiliriz. Çünkü bunun bir yasası var. Ben bu konuda projeye çalışırken hakikaten önüme yasal olarak da teknik

# T B M M

## Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 14/01/15

Stenograf :

Kayıt: Kadına Şiddet Sayfa: 22

olarak da finans olarak da birtakım şeyler çıktı. Örneğin bir 2010 ajans modeli bir şey mi kurulmalı? Bir enstitü kurulup o mu bunu yönetmeli? Tek bakanlığın uhdesine veremiyorsunuz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bütçeden para ayırmak falan.

BAŞKAN – Evet yani eğer 2010 modeliyse, o zaman Parlamentaoya bir yasayla getirmeniz gerekiyor vesaire. O anlamda böyle bir çalışma da var. Hep birlikte katkı da sağlanırsa inşallah kadın on yılı... Bir tek Afrika Birliği buna kalkışmış ama o da başaramamış zaten, yürütememiş.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben çok kısa bir şey daha söyleyeceğim.

BAŞKAN – Bunu Hocam, bu proje üzerinde ayrı bir çalışma yapalım. Şimdi, hazırunun da zamanı...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben çok kısa başka bir şey söyleyeceğim.

Şimdi, bu Japonya'da on yıl diye ilan ettiler çünkü Japonya iktisadi olarak gelişmiş ama kadın konusunda çok geriydi ve habire eleştiri alıyordu. Tam Japon aklıyla on yıl ilan edip o on yıl için de yapmadıklarını bırakmadılar ve yükseldiler.

Benim bir yıl dememin nedeni, biz biraz daha Orta Doğulu olduğumuz için daha son dakikacıyızdır. Yani önceden planlamamız birtakım şeyleri zordur.

BAŞKAN – Aşk olsun, 2023'ü planlıyoruz Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – On yıl dersek, dokuz yıl dururuz, dururuz, gene son bir yılda bir şeyler yaparız.

BAŞKAN – Yok, yok, bütün yılları planlandı. Bakın, bütün faaliyet yılları planlandı, o üst başlıklar planlandı, temalar, her şey planlandı. Önemli olan bunu inşallah hep birlikte işleme alabilmek. Biraz sabır...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – He, iyi, güzel. On yıl eğer hakikaten bir şeyler yapılacaksa, evet, on yıl da iyi.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Dilek temennilerde ilk sözü böylece Hocamıza vermiş olduk.

Dilek temennilerde söz almak isteyen arkadaşlarımıza...

Kimse söz almak istemiyor.

Yarınki toplantıyı oylarınıza sunuyorum: Yapılsın diyenler... Yapılmasın diyenler... Yapılmaması kabul edilmiştir.

O zaman gündemimizi salıya alıyoruz. Önümüzdeki salı, çarşamba, perşembeyi lütfen ayırın.

Katılımlarınız için teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.10